Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Jakob Kapš

Problem neplačane študijske prakse med študenti in študentkami Fakultete za socialno delo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2023

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Jakob Kapš

Problem neplačane študijske prakse med študenti in študentkami Fakultete za socialno delo

Diplomsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Jelka Zorn

Ljubljana, 2023

V prvi vrsti se zahvaljujem mentorici dr. Jelki Zorn, za strokovno pomoč in nasvete pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi vsem študentom in študentkam Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani, ki so si vzeli čas in sodelovali v moji anketi.

Hvala tudi Klari, sorodnikom in bližnjim prijateljem za podporo in spodbudne besede v času pisanja diplomskega dela.

Posebno zahvalo pa namenjam mami in očetu, ki sta skozi celoten študij verjela vame in mi vedno stala ob strani.

“The ability to adapt is critical to success.”
Garry Kimovich Kasparov

Problem neplačane študijske prakse med študenti in študentkami Fakultete za socialno delo
Povzetek diplomskega dela

V svojem diplomskem delu sem raziskoval problem neplačane študijske prakse med študenti in študentkami Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani. V teoretičnem uvodu sem opredelil študijsko prakso in njeno zakonodajo, nadaljeval sem z opisom finančnih posledic študijske prakse na študentke_e. Za tem sem opredelil strategije študentk_ov pri opravljanju neplačane prakse. V nadaljevanju sem predstavil zakonodajo študentskega dela. Teoretični uvod zaključim z opisom vpliva študentskega dela in finančnega stresa na opravljanje študijskih obveznosti. V empiričnem delu je uporabljena kvantitativna metodologija. Raziskava je deskriptivna. Postavil sem šest raziskovalnih vprašanj in ravno toliko hipotez. Želel sem raziskati, koliko študentk_ov socialnega dela v času opravljanja študijske prakse ni prejelo povračila stroškov prevoza, stroškov malice ali denarne nagrade, ter kako je to povezano z njihovo motivacijo za nadaljevanje študija, finančnim položajem in opravljanjem študentskega dela. Prav tako me je zanimalo, koliko študentk_ov v času strnjene študijske prakse nadaljuje z opravljanjem študentskega dela in zakaj. S pomočjo rezultatov sem ugotovil, da skoraj dve tretjini študentk_ov (66 %) nikoli ni dobilo povračila stroškov prevoza, stroškov malice ali denarne nagrade s strani učnih baz. Enak odstotek študentk_ov meni, da študijska praksa negativno vpliva na njihov finančni položaj. Le 5 % študentk_ov ne opravlja študentskega dela. Več kot polovica študentk_ov (54 %), nadaljuje z opravljanjem študentskega dela tudi v času strnjene študijske prakse.

Ključne besede: študijska praksa, neplačana študijska praksa, študenti in študentke fakultete za socialno delo, študentsko delo, finančni stres.

The problem of unpaid placements among students at the Faculty of Social Work
Graduation Thesis Abstract

In my Graduation Thesis I researched the problem of unpaid study placements among students at the Faculty of Social Work. In the theoretical introduction, I defined the study placement and its legislation, I went on to describe the financial consequences of the study placement among students. After that, I defined the strategies employed by students when engaging in unpaid placements. Then I moved to describe legislation on student work. I conclude this theoretical introduction by describing the impact of student work and financial stress on academic requirements. In the empirical part, a quantitative methodology is used. The study is descriptive. I formulated six research questions and an equal number of hypotheses. I wanted to investigate how many social work students did not receive reimbursement for transportation expenses, meal costs or monetary rewards during their period of placement, how is this related to their motivation to continue their studies, the financial situation and doing student work. I was also interested in how many students continue to engage in student work jobs during their intensive study placement period and why they choose to do so. With the help of the results, I found that nearly two-thirds of the students (66 %) have never received reimbursement for transportation expenses, meal costs or monetary rewards from their placements. The same percentage of students believe that the study placement has a negative impact on their financial situation. Only 5 % of students do not engage in student work. More than half of the students (54 %) continue to engage in student work even during their intensive study placement period.

Key words: study placement, unpaid study placement, students at the Faculty of Social Work, student work, financial stress.

Kazalo vsebine

1. Teoretski uvod 1

1.1. Študijska praksa 1

1.1.1. Zakonska ureditev študijske prakse 3

1.1.2. Zgodovina neplačane študijske prakse 3

1.2. Finančne posledice neplačane študijske prakse 4

1.2.1. Strategije študentk_ov pri opravljanju neplačane študijske prakse 6

1.3. Študentsko delo 7

1.3.1. Zakonska opredelitev študentskega dela 7

1.3.2. Vpliv študentskega dela in finančnega stresa na opravljanje študijskih obveznosti 8

2. Formulacija problema 11

2.1. Raziskovalna vprašanja 11

2.2. Hipoteze 11

3. Metodologija 13

3.1. Vrsta raziskave 13

3.2. Spremenljivke 13

3.3. Merski instrument 15

3.4. Populacija in vzorčenje 15

3.5. Zbiranje podatkov 15

3.6. Obdelava podatkov 16

4. Rezultati 17

4.1. Analiza pridobljenih podatkov 17

4.2. Preverjanje hipotez 25

5. Razprava 27

6. Sklepi 31

7. Predlogi 32

8. Uporabljena literatura 33

9. Priloge 38

9.1. Vprašalnik 38

Kazalo grafov

Graf 4.1: Letnik študija 17
Graf 4.2: Mnenje o povezavi med študijsko prakso in motivacijo 18
Graf 4.3: Povrnitev stroškov v času opravljanja študijske prakse 19
Graf 4.4: Mnenje o povezavi študijske prakse in finančnega položaja 19
Graf 4.5: Finančna podpora v času študijske prakse 20
Graf 4.6: Povprečno število ur študentskega dela na teden 20
Graf 4.7: Razlog za opravljanje študentskega dela 21
Graf 4.8: Finančni položaj v času študija 22
Graf 4.9: Mnenje o vplivu finančnega položaja na kakovost študijske prakse 22
Graf 4.10: Opravljanje študentskega dela v času strnjene študijske prakse 23
Graf 4.11: Finančni stres v času študijske prakse 24

Kazalo tabel

Tabela 3.1: Spremenljivke 13

1. Teoretski uvod

1.1. Študijska praksa

Študijska praksa je pogosto sestavni del dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov na fakultetah. S tem študentke_je pridobijo enega prvih stikov s prakso, stroko in možnostmi, da teoretično pridobljeno znanje povežejo s praktično pridobljenimi izkušnjami (Govekar-Okoliš in Gruden, 2011).

Pogovorno prakso označujemo kot vsako praktično delo, ki poteka v okviru šolskega programa, ne glede na lokacijo izvajanja (Sindikat Mladi plus, 2022).

Mesec (2015, str. 239) trdi, da je študijska praksa najpomembnejši del usposabljanja za socialno delo. Socialno delo opiše kot praktični poklic, ki ga je potrebno doživeti na svoji lastni koži, ob tem pa se naučiti spretnosti in ravnanja.

Študijska praksa je nedvomno pomemben del izobraževanja študentk_ov socialnega dela, kar trdita tudi Mesec in Jurček (2020, 258), ki pravita:

> Specifičnost socialnega dela, v nasprotju s številnimi drugimi akademskimi disciplinami, je prav v tem, da je poznavanje konkretnih spretnosti dela z ljudmi enako pomembno kot teoretske vsebine. Za kakovost socialnega dela je zelo pomemben tudi poudarek na praktičnem študiju in njegovo razmerje do drugih, bolj teoretskih predmetov.

Izobraževanje na terenu je ključnega pomena pri pripravi socialnih delavk_cev na zagotavljanje kakovostnih storitev uporabnikom. Študentke_i se morajo ne le naučiti teoretičnega znanja, ampak ga tudi uporabiti s praktičnimi izkušnjami v praksi. Ta integracija znanja in veščin bo diplomantkam_om omogočila učinkovito obravnavanje raznolikih in kompleksnih potreb v družbi (Bogo in Sewell, 2018). Čačinovič Vogrinčič (2015) izpostavi, da je socialno delo znanost, ki potrebuje teorijo ravnanja, zato se morata teorija in praksa socialnega dela vedno prepletati.

Motivacija je pomemben dejavnik pri vztrajanju in se izpostavlja kot pomembna pri premagovanju ovir pri vključevanju študentk_ov v študijske dejavnosti. Študijska praksa je lahko vir navdiha, saj študentkam_om koristi občutek zadovoljstva, ki ga dobijo pri delu z uporabniki (Papadaki, Katsouli, Tournikis & Papadaki, 2011).

Po Mesec (2015, str. 243) so cilji in nameni prakse, da:

- se študent_ka čim bolj približa življenjskemu svetu uporabnika,
- na lastni koži doživi protislovja, ki izhajajo iz vloge strokovnega in prostovoljnega socialnega dela,
- doživi proces pomoči, ga opazuje in sodeluje s strokovnimi delavci,
- sodeluje v procesih samopomoči in uporabniških pobud,
- se sreča z učitelji na fakulteti v situacijah vsakdanjega socialnega dela,
- spozna družbeni položaj uporabnikov socialnega dela,
- se seznani z vrednotami in etiko socialnega dela,
- spozna delovanje služb socialnega varstva,
- spozna praktično uporabo pravnih okvirov socialnega dela,
- se seznani s področjem delovanja socialnega dela,
- vidi, prakticira in ovrednoti osnovne, splošne in specifične spretnosti socialnega dela,
- spozna različne teorije,
- integrira teorije in prakso,
- razvije osebni slog dela.

V raziskavi o socialno-ekonomskem stanju študentk_ov v Evropi so avtorji ugotovili, da dve tretjini slovenskih študentk_ov poroča o tem, da njihova praksa ni plačana (64,1 %). Redkeje so o plačani praksi poročale_i študentke_i na univerzah (30 %), kot študentke_i visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol, ki so v slabi polovici odgovorov poročali o plačani praksi (Gril, Bijuklić, Autor in Prem, 2022).

> Ključna pomanjkljivost ostaja neurejeno financiranje sistema. Mentorji se morajo zadovoljiti s potrdili o mentorstvu in izobraževanju na brezplačnem seminarju, ki jim ga ponudimo na fakulteti, ter z vzajemnostjo (delo študentk_ov) in drugimi koristmi (stik s stroko, raziskovanje, skupni projekti, diplomske naloge), ki so jih prepoznali zaradi sodelovanja v procesu prakse, konkretno mentorstvo v učnih bazah pa ni financirano. Radi bi zagotovili odlične razmere za prakso vsem študentkam_om. K temu bi veliko pripomogla ureditev državnega financiranja mentorstev v učnih bazah in drugih stroškov, povezanih s prakso študentk_ov (prevoz, malica, nagrada). To bi tudi formalno izrazilo podporo in priznanje prizadevanjem vseh vpletenih (fakultete, učnih baz, mentorjev in študentk_ov) za čim bolj usposobljene, kompetentne diplomantke_e socialnega dela (Mesec, 2005, str. 248).

1.1.1. Zakonska ureditev študijske prakse

Z zakonom je določeno, da je praktično izobraževanje v delovnem okolju obvezen del visokošolskih študijskih programov. Za univerzitetne študijske programe pa zakon določa, da je praktično izobraževanje v delovnem okolju ali sodelovanje pri raziskovalnem delu lahko sestavni del študija. Poleg tega skupna obremenitev študentk_ov ne sme presegati 40 ur na teden in 42 tednov letno, če študijski program vsebuje praktično usposabljanje (ZVis, 2012).

Kolektivne pogodbe opredeljujejo nekatere pravice dijakinj_ov in študentk_ov pri opravljanju prakse. Le-te se nanašajo tudi na pravice študentk_ov med opravljanjem študije prakse, kot so nagrada za opravljeno delo, povračilo stroškov prevoza in stroškov malice (Sindikat Mladi plus, 2022).

Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije navaja, da ima dijak_inja oziroma študent_ka na delovni praksi pravico do:

- seznanitve z nevarnostmi, povezanimi z delom, ki ga bo opravljal ter do ustreznih zaščitnih sredstev,
- zavarovanja za primer nesreče na delu oziroma poklicne bolezni,
- prehrane med delom,
- povračila za prevoz na delo.

Poleg tega je potrebno dijakinji_u oziroma študentki_u določiti mentorja, ki mora poskrbeti, da je seznanjen z delovnimi pogoji ter drugimi okoliščinami dela, ki ga bo opravljal v času delovne prakse (Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije, 1994).

Dijakinjam_om in študentkam_om za obvezno opravljanje prakse pripada nagrada, ki se določi v mesečnem znesku in sicer za:

- dijakinje_e znaša mesečna nagrada 86,00 evrov,
- študentke_e znaša mesečna nagrada 172,00 evrov.

Nagrada se izplača v sorazmernem deležu glede na število dni prisotnosti dijakinje_a oziroma študentke_a (Sindikat Mladi plus, 2022).

1.1.2. Zgodovina neplačane študijske prakse

Na koncu 19. stoletja je bila v Amsterdamu ustanovljena prva šola za socialno delo. Z ustanovitvijo prve šole za socialno delo se je uveljavila tudi terenska praksa, z namenom dojemanja pravih načel pomoči, da bi posameznice_ki izvedele_i, kakšne so potrebe revnih

ljudi in kateri zavodi že delujejo na tem področju, hkrati pa bi spoznale_i sosesko in ljudi ter ugotovile_i, za katero delo so najbolj primerne_i. V tem času so se za socialne delavke šolale predvsem ženske, ki niso imele skrbi glede finančnih virov (Kendall, 2000).

Študijska praksa socialnega dela ni bila nikoli visoko plačano ali cenjeno poklicno delo. Pravzaprav je bila praksa socialnega dela dojemana kot nadaljevanje tradicionalne ženske vloge žene in matere (Chambers, 1986). Podobno kot druge prakse v tradicionalno žensko dominiranih poklicih, kot so medicinske sestre ali učiteljice, je tudi praksa socialnega dela na splošno neplačana (Pelech, Barlow, Badry in Elliot, 2009). Enako izpostavijo Baines, Evans in Neysmith (1998), ki pravijo, da ne glede na to, da je študijska praksa na področju socialnega dela pomemben in obvezen element večine programov, ostaja praksa na splošno neplačana, tako kot v zdravstveni negi in izobraževanju. V primerjavi s poklici, v katerih prevladujejo moški, kot so pravo, medicina in inženirstvo, ki praviloma ne vsebujejo neplačanega praktičnega usposabljanja. Takšne okoliščine odražajo družbeni kontekst, ki tradicionalno ženskim poklicem, osredotočenim na skrb za druge, pripisuje manjšo vrednost ter manjše plačilo v primerjavi z drugimi poklici. Tradicija razvrednotenja "skrbstvenega dela" še naprej vpliva na izobraževanje na področju socialnega dela.

To potrjuje tudi raziskava, v kateri je zgolj 5% slovenskih študentk_ov zdravstva in sociale poročalo o plačani praksi. V nasprotju s tem je več kot tri četrtine študentk_ov tehnike, proizvodnje in gradbeništva opravljalo plačano prakso (Gril, Bijuklić, Autor in Prem, 2022).

Poklic socialnega dela je predstavljen kot skrbstveni poklic, v katerem prevladujejo ženske. Socialne delavke naj bi opravljale "delo iz ljubezni", ki zagotavlja notranje zadovoljstvo, finančno nagrajevanje pa je sekundarnega pomena. Danes so socialne_i delavke_ci, ki se zavzemajo za višje plače in večje ugodnosti, obtožene_i, da ravnajo na način, ki ni v skladu z osnovnimi vrednotami poklica (Pelech, Barlow, Badry in Elliot, 2009).

Neplačana študijska praksa na področju socialnega dela je po mnenju nekaterih raziskovalcev nadaljnje izkoriščanje žensk, ki so v mnogih družbah že v zgodnjem otroštvu socializirane, da skrbijo za druge na lastne stroške (Barlow, Pelech, Badry in Irvine, 2005).

1.2. Finančne posledice neplačane študijske prakse

Gair in Baglow (2018) sta ugotovila, da opravljanje obvezne študijske prakse povečuje finančne težave študentk_ov in poslabša njihovo duševno zdravje. Enako trdijo ostali avtorji, ki pravijo da lahko študijska praksa še poveča finančno stisko, s katero se srečujejo številne_i študentke_i. To lahko negativno vpliva na zaposlitev, finančni položaj, študij ter fizično in

duševno počutje študentk_ov (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015; Hoghe, Oke, McIntyre in Turner, 2020).

Študija Wraya in McCalla (2007) omogoča vpogled v vrste finančnih obremenitev, povezanih s študijsko prakso študentk_ov. Pri tem so glavni viri finančnega stresa za študentke_e med opravljanjem prakse izziv ustvarjanja dohodka, stroški prevoza in selitve ter izkušnje dolga.

Povratne informacije iz raziskave jasno kažejo, da je študijska praksa zelo cenjena in dragocena med študentkami_i, vendar lahko na kakovost le-te vpliva stres, ki je posledica finančne stiske. Daljša kot je praksa, težje študentke_i obvladujejo finančni stres. Za nekatere študentke_e je lahko študijska praksa čustveno stresna zaradi same narave dela na terenu. Vendar pa skupni vpliv te izkušnje z dodatnimi finančnimi težavami, obvladovanjem študijskih zahtev, manj časa za družino in otroke, napetostjo v odnosih in stresom glede prihodnjih zaposlitvenih možnosti, še poveča že tako stresno situacijo (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015).

Dolga neplačana študijska praksa ne vpliva samo na duševno zdravje študentk_ov, temveč tudi na njihove odnose. Študentke_i z več odgovornostmi se soočajo s težavami pri usklajevanju neplačane prakse z drugimi odgovornostmi, kar v končni fazi vpliva na njihov študij (Hodge, Oke, McIntyre in Turner, 2020).

Maidment (2003) pravi, da so finančne težave eden izmed dejavnikov, ki vplivajo na študentkino_ovo učenje med študijsko prakso. Finančne stroške študijske prakse opredeli kot pomemben problem v širšem kontekstu revščine študentk_ov. Wray in McCall (2007) trdita, da se bodo študentke_i iz finančno najbolj prikrajšanjih družin med študijsko prakso skoraj zagotovo znašli v hudih težavah in dolgovih.

Za nekatere je finančna obveznost za dokončanje študijske prakse zahtevala druge vrste žrtvovanja, kot je strah pred tem, da bi bili dojemani kot neuspešni pri obvladovanju prakse, sprejemanje dejstva, da je finančna stiska del te izkušnje ali da njihova raven stiske ni vredna podpore. Jasno je, da lahko kakovost izkušnje učenja med študijsko prakso bistveno trpi zaradi finančnega stresa študentk_ov (Johnstone, Brough, Crane, Marston in Correa-Velez, 2016).

Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston (2015) pravijo, da so bili kot bolj tvegani za razvoj povečanega finančnega stresa zaradi zahtev študijske prakse, prepoznane predvsem matere samohranilke, študentke_i v partnerskih razmerjih z otroki, samostojne_i mlajše_i študentke_i (mlajše_i od 25 let), ki ne živijo doma, mednarodne_i študentke_i, skrbnice_ki, študentke_i, ki imajo odgovornosti za zaslužek in družino ter posameznice_ki s težavami v duševnem zdravju.

V raziskavi Evroštudent VII so ugotovili, da je finančne težave močno občutila četrtina študentk_ov v Sloveniji. Finančno stisko so poročale_i študentke_i z dolgotrajno zdravstvenimi težavami ter študentke_i, starejši od 25 let. Najmanj finančnih težav so poročali tisti, ki so živeli pri starših (Gril, Bijuklić, Autor in Prem, 2022). Gair in Baglow (2018) sta v raziskavi opazila najvišjo raven finančne skrbi pri študentkah_ih iz nizko socialno ekonomskih ozadij, kar je imelo negativen vpliv na njihovo angažiranost pri študiju.

Prav tako velja, da se na univerzitetne programe vpisuje večji delež študentk_ov v zrelih letih kot kdaj koli prej, mnogi od teh pa imajo velike skrbstvene in finančne obveznosti (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015).

Študija Allena, Quinn, Hollingworth in Rose (2013) izraža skrb, da neplačana študijska praksa izključuje nekatere študentke_e pri uresničevanju njihovega potenciala med študijskim obdobjem.

Študentke_i, ki poročajo, da nimajo dovolj denarja za shajanje ali pa so med študijem zaposlene_i, doživljajo višje ravni psihološke stiske in stresa kot tiste_i, ki ne delajo (Hawkins, Smith, Hawkins in Grant, 2005). Zdi se, da so pritiski, povezani z usklajevanjem plačanega dela in študijske prakse, bistveno manjši pri študentkah_ih, ki bodisi opravljajo prakso na delovnem mestu, prejemajo finančno podporo družine ali partnerja, so finančno neodvisne_i ali se jim za finančno preživetje ni potrebno zanašati na plačano delo (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015).

Smith, Smith in Caddell (2015) podpirajo argument, da bi študijska praksa morala biti plačana, saj prinaša korist tako študentkam_om, kot tudi delodajalcem. To velja še posebej takrat, kadar je praksa daljša in je delo, ki se opravlja, enakovredno delu redno zaposlenega. Tudi Reddy in Moores (2012) priporočata, da se zagotovi financiranje za podporo študentkam_om, ki opravljajo neplačano študijsko prakso.

Štirje najbolj cenjeni rezultati, doseženi z opravljanjem neplačane študijske prakse, so pridobivanje relevantnih izkušenj za kariero, dopolnjevanje življenjepisa za večjo konkurenčnost na trgu dela, pridobivanja akademskega priznanja med delom ter pridobivanje samozavesti na delovnem mestu (Smith, Smith in Caddell, 2015).

1.2.1. Strategije študentk_ov pri opravljanju neplačane študijske prakse

Nekatere_i študentke_i se odločijo, da bodo poskušale_i obvladovati svoj položaj po najboljših močeh, saj domnevajo, da so finančne težave povezane s tem, kar pomeni biti študent. Zdi se, da se veliko študentk_ov poskuša spopasti s finančno stisko in zahtevami za prakso,

dokler stvari ne pridejo do točke zloma (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015).

Študentke_i so razvile_i različne strategije za spoprijemanje s finančnimi posledicami študijske prakse - od bolj formalnih strategij do številnih neformalnih, kot so pridobivanje posojil od staršev, vrnitev domov med opravljanjem prakse, zmanjševanje delovnih ur in pridobivanje čustvene podpore prijateljev. Številne_i študentke_i, ki so poiskale_i neformalno podporo, so še vedno čutile_i zadržanost pri prošnji, zlasti ker so menile_i, da se usposabljajo za socialne delavke_ce in bi zato morale one_i biti tiste_i, ki nudijo pomoč in ne tiste_i, ki jo iščejo (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015).

Vrstniški odnosi lahko koristijo študentkam_om socialnega dela med študijsko prakso. V študiji iz Walesa, je skoraj dve tretjini študentk_ov socialnega dela navedlo, da so sošolke_ci najvrednejši vir podpore (Collins, Cofey in Morris, 2010). Enako je razvidno v študiji Papadakija in ostalih (2011), da so prijatelji in vrstniki med tremi osrednjimi viri podpore med študijem študentk_ov socialnega dela (Papadaki, Katsouli, Tournikis in Papadaki, 2011).

Študentke_i socialnega dela se morda osredotočajo na doseganje zadostne ocene namesto višjih ocen ter sprejmejo strategičen ali površen pristop k učenju (Ryan, Barns in McAuliffe, 2011). Prav tako se lahko študentke_i prilagajajo svojim željam glede študijske prakse in sprejemajo odločitve na podlagi praktičnih zahtev namesto izobraževalnih želja, da bi obvladale_i svoje druge odgovornosti (Collins, Coffey in Morris, 2010).

1.3. Študentsko delo

1.3.1. Zakonska opredelitev študentskega dela

Namen začasnega in občasnega dela dijakinj_ov in študentk_ov je omogočiti pridobivanje delovnih izkušenj in dodatnega zaslužka dijakinjam_om in študentkam_om v času izobraževanja, delodajalcem pa selekcijo potencialnih prihodnjih kadrov in fleksibilno delovno silo za pokrivanje izrednih kadrovskih potreb. Ob navedenem se poudarja začasna in občasna narava dela dijakinj_ov in študentk_ov, torej gre za dela, ki se opravljajo določen krajši čas ali od časa do časa (Ministrstvo za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti, 2023).

Začasno in občasno delo dijakov in študentov lahko opravljajo:

- osebe s statusom dijaka v Republiki Sloveniji, ki so že dopolnile 15 let,
- osebe s statusom študenta v Republiki Sloveniji,

- osebe s statusom udeležencev izobraževanja odraslih, ki so mlajše od 26 let in se izobražujejo po javno veljavnih programih osnovnega, poklicnega, srednjega in višjega strokovnega izobraževanja

(Ministrstvo za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti, 2023).

1.3.2. Vpliv študentskega dela in finančnega stresa na opravljanje študijskih obveznosti

Financiranje študija lahko študentom in študentkam povzroča obilo težav, kar trdijo tudi Ule, Tivadar in Živoder (2011, str. 21), ki pravijo:

> Stroške financiranja študija je neoliberalna država uspešno preložila na ramena družine in samih študentk_ov. Ker pa družine razpolagajo z zelo različnim socialnim, kulturnim in tudi ekonomskim kapitalom, je takoj razvidna temeljna neenakost med študentkami_i, pa naj gre za dostop do informacij, dostop do »pravih ljudi« ali pa zgolj za razliko v kupni moči. Študentke_je, ki prihajajo iz deprivilegiranih družin, morajo vstopiti na študentski trg dela. Le-ta opravlja finančno kompenzacijo: študentke_i ekonomsko deprivilegiranih družin morajo delati, in to v prekarnih, negotovih, nizko plačanih oblikah dela.

Nekoč je večina študentov in študentk na fakulteti, katerih starši so si to lahko privoščili ali so bili upravičeni do štipendij, prejemala plačano podporo. Veljalo je za dobro, da nekaj let v življenju mladostnikov denar ni glavna motivacija; ker bi lahko tako svobodno sledili drugim oblikam vrednot, kot so na primer, filozofija, poezija, atletika, spolno eksperimentiranje, politika ali zgodovina zahodne umetnosti. Dandanes velja, da je pomembno, da delajo. Vendar se ne zdi pomembno, da bi morali delati karkoli koristnega (Graeber, 2018).

Hannah in Baum (2001) sta predvidevala, da je trend občasnega dela študentk_ov bolje pojasniti z večjo željo po finančni neodvisnosti in manjšo voljo staršev, da bi zagotavljali finančno podporo.

Študentsko delo nudi dijakinjam_om in študentkam_om kritje stroškov in finančno samostojnost. To pripomore k neodvisnosti mladih, zmanjšuje finančno breme njihovih staršev, hkrati pa jim omogoča pridobivanje neformalnega znanja in dragocene delovne izkušnje. Študentsko delo predstavlja finančno oporo med študijem, kar je številnim mladim potrebno zaradi pomanjkljive in neustrezno urejene štipendijske politike (Cvikl, 2010).

Po ocenah je približno 75% vseh dodiplomskih univerzitetnih študentk_ov med semestrom vsaj delno zaposlenih (Devlin, James in Grigg, 2008). V avstralski raziskavi o učinkih zaposlitve s krajšim delovnim časom na študente socialnega dela so ugotovili, da za študentke_e obstajajo tako pozitivne kot negativne plati glede narave njihove zaposlitve (Ryan, Barns in McAuliffe, 2011).

Devlin, James in Grigg (2008) ugotavljajo, da skupni učinki stroškov študija za študentke_e in višji življenjski stroški neposredno negativno vplivajo na vključenost študentk_ov v izobraževanje. Posledično študentke_i manj časa preživijo na fakulteti in več na delovnem mestu. Študija potrjuje, da kljub temu, da študentke_i v povprečju zaslužijo več dohodka iz plačanega dela in da več študentk_ov prejema državno pomoč, tudi delajo več, da bi se spopadli z naraščajočimi življenjskimi stroški. Študentke_i se zaradi finančnih okoliščin znajdejo v težkem položaju, ko morajo dati prednost delu pred študijem, da bi imeli zadosten dohodek za življenje.

Enako so ugotovili tudi ostali avtorji, ki pravijo, da študentke_i zaradi finančnega stresa dajejo prednost plačanemu delu in ne študiju (Bexley, Daroesmann, Arkoudis in James, 2013; McInnis in Hartley, 2002). Anketa, ki sta jo izvedla Curtis in Shani (2002), je pokazala, da študentke_i redno izpuščajo predavanja in oddajajo naloge pozno in hitro narejene zaradi zaposlitvenih obveznosti ali pritiska delodajalcev za dodatne delovne ure.

Študentke_i socialnega dela se soočajo z morebitno izgubo dohodka in povečanjem življenjskih stroškov, povezanih s študijsko prakso. Avtorji poudarjajo, da se študentke_i vse manj posvečajo učenju, saj manj časa posvetijo študiju in več delu (običajno na področjih, ki niso povezana s študijem), da bi se spopadle_i z vse večjimi pritiski vsakdanjega življenja (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015; Maidment, 2003).

Tudi McInnis in Hartley (2002) izpostavita, da večina univerzitetnih študentk_ov ni zaposlena na področju, ki je povezano z njihovim študijem, temveč se zaposlujejo predvsem v gostinstvu in trgovinah. Oba sektorja sta značilna po visoki stopnji priložnostnih zaposlitev in nerednih delovnih urah brez pravic, kot sta plačana bolniška odsotnost ali dopust (Campell in Burgess, 2001).

Za mnoge študentke_e je sposobnost ohranjanja zaposlitve med študijem ključnega pomena. Neplačana študijska praksa daljšega trajanja predstavlja velik in včasih nepričakovan izziv, ki presega njihova prvotna pričakovanja glede študija socialnega dela (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015).

Študentke_i običajno opravljajo študijsko prakso v polnem delovnem času (Maher, Mitchell in Brown, 2009). To zahteva, da posameznica_k bodisi preneha delati, dela manj ur ali pa dela

nočne izmene in delo ob vikendih. Posledice tega so za nekatere študentke_e, ki varčujejo svojo plačo, da bi lahko izpolnili zahteve praks, nevzdržne. Realnost praktičnih usposabljanj v njihovi trenutni obliki pogosto "sili" študentke_e, da izbirajo med izobraževanjem in finančnim preživetjem (Ryan, Barns in McAuliffe, 2011).

Pri nekaterih študentkah_ih je vpliv opravljanja prakse ob hkratnem ohranjanju plačanega delovnega mesta močno okrnil njihovo izkušnjo s študijsko prakso (Johnstone, Brough, Crane, Marston in Correa-Velez, 2016; Ryan, Barns in McAuliffe, 2011).

Vprašanje vpliva dela s krajšim delovnim časom na učenje avstralskih študentk_ov socialnega dela so raziskovali Ryan, Barns in McAuliffe (2011),in so ugotovili pomemben vpliv dela na kakovost učnih izkušenj, saj je stopnja zaposlitve s krajšim delovnim časom med študentkami_i stalno zmanjševala njihovo sposobnost osredotočanja na študij. Neposrednega pomena za to raziskavo je bila ugotovitev, da je precejšnje število študentk_ov socialnega dela zaskrbljenih zaradi finančnih posledic prakse v smislu vpliva na njihovo zmožnost ohranjanja dohodka za krajši delovni čas.

Gair in Baglow (2018) sta ugotovila, da usklajevanje dolgotrajnih obveznih študijskih praks z delom, družinskimi odgovornostmi in drugimi študijskimi zahtevami lahko resno vpliva na finančno stanje študentk_ov, družinsko življenje, stabilnost zaposlitve ter zdravje. Prav tako so Collins, Coffey in Morris (2010) opazili zmerno korelacijo med številom delovnih ur na teden pri delu s krajšim delovnim časom in čustveno izčrpanostjo. Tiste_i študentke_i, ki so delale_i več ur, so poročale_i o višjih ravneh čustvene izčrpanosti.

Potreba po finančni varnosti v kombinaciji s stresom zaradi dela in študija ter fizična utrujenost zaradi dolgih delovnih ur lahko študij naredi težak in občasno neprijeten (McInnis in Hartley, 2002).

2. Formulacija problema

Pobuda za izbiro teme je nastala predvsem iz osebnih izkušenj opravljanja neplačane študijske prakse. V času opravljanja prakse nisem nikdar dobil povrnjenih stroškov prevoza, stroškov malice ali denarne nagrade s strani učnih baz, kar je negativno vplivalo na moj finančni položaj. Kakovost izobraževanja študentk in študentov na praksi lahko trpi zaradi neplačanega dela. Študijska praksa je del študijskih obveznosti študentk_ov, opravljanje le te pa je nujno za napredovanje v naslednji letnik. Praktično usposabljanje je ključnega pomena za bodoče socialne delavke_ce, saj jim omogoča, da svoje teoretično znanje prenesejo v prakso. Poleg tega študentke_je pridobijo dragocene delovne izkušnje, ki jih lahko uporabijo v prihodnosti. V svojem diplomskem delu se bom osredotočil na problem neplačane študijske prakse med študenti in študentkami Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani. Zanima me, kako neplačana praksa finančno vpliva na študentke_e ter problem, ki se pojavi z usklajevanjem študentskega dela. Študentsko delo je le redko namenjeno pridobivanju delovnih izkušenj s področja, ki ga študirajo.

2.1. Raziskovalna vprašanja

1. Kako je po mnenju študentk_ov opravljanje študijske prakse povezano z motivacijo za nadaljevanje študija?
2. Kolikšen je delež študentk_ov, ki pri opravljanju študijske prakse niso prejele_i povračila stroškov prevoza, plačane malice ali denarne nagrade?
3. Kakšen je delež študentk_ov, ki opravljajo študentsko delo?
4. Kolikšen je delež študentk_ov, ki opravljajo študentsko delo v času strnjene študijske prakse?
5. Kako je po mnenju študentk_ov opravljanje študijske prakse povezano s finančnim stresom?
6. Kako so študentke_i informirane_i o delavskih pravicah v času študijske prakse?

2.2. Hipoteze

H1: Opravljanje študijske prakse je pozitivno povezano z motivacijo študentk_ov za nadaljevanje študija.

H2: Več kot polovica študentk_ov (50 %) pri opravljanju študijske prakse ni prejela kritja stroškov prevoza, plačane malice ali denarne nagrade.

H3: Več kot tri četrtine študentk_ov (75 %) opravlja študentsko delo.

H4: Manj kot polovica študentk_ov (50 %) opravlja študentsko delo v času strnjene prakse.

H5: Opravljanje študijske prakse poveča finančni stres študentk_ov.

H6: O delavskih pravicah v času študijske prakse so študentke_i slabo informirane_i.

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Moja raziskava je kvantitativna, saj sem pri raziskovanju zbiral številčne podatke o problemu neplačane študijske prakse med študenti in študentkami Fakultete za socialno delu Univerze v Ljubljani. Raziskava je deskriptivna ali opisna, saj je moj namen oceniti osnovne značilnosti problematike neplačanega praktičnega usposabljanja med študenti in študentkami Fakultete za socialno delo (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009). Raziskava je kvantitativna, saj sem pri raziskovanju zbiral številčne podatke s pomočjo anketnega vprašalnika. Podatke sem kvantitativno in številčno obdelal.

3.2. Spremenljivke

Tabela 3.1: Spremenljivke

Spremenljivke	**Indikatorji**	**Modalitete**
Letnik študija	Odgovor na vprašanje: Letnik študija v akademskem letu 2022/23	3. letnik, 1. stopnja 4. letnik, 1. stopnja Dodatno leto, 1. stopnja 1.letnik, 2. stopnja Dodatno leto, 2. stopnja
Mnenje o povezavi med študijsko prakso in motivacijo	Odgovor na vprašanje: Kako je opravljanje študijske prakse povezano z vašo motivacijo za nadaljevanje študija?	Zelo pozitivno. Pozitivno. Niti pozitivno niti negativno. Negativno. Zelo negativno.
Povrnitev stroškov v času opravljanja študijske prakse	Odgovor na vprašanje: Ali ste v času opravljanja študijske prakse, s strani učnih baz dobili povračilo stroškov prevoza, plačano malico ali denarno nagrado? (Možnih je več odgovorov.)	Da, povračilo stroškov prevoza. Da, plačano malico. Da, denarno nagrado. Ne, nič od naštetega. Drugo: _____
Mnenje o povezavi študijske prakse in finančnega položaja	Odgovor na vprašanje: Ali menite, da študijska praksa vpliva na vaš finančni položaj?	Da, pozitivno. Da, negativno. Ne. Ne vem.
Finančna podpora v času študijske prakse	Odgovor na vprašanje: Kakšno finančno podporo ste prejemali v času študijske prakse? (Možnih je več odgovorov.)	Nisem prejemal/a finančne podpore. Prejemal/a sem finančno podporo družine ali prijateljev. Prejemal/a sem štipendijo Prejemal/a sem finančno podporo učne baze (povračilo stroškov prevoza, plačana malica in/ali denarna nagrada). Drugo:_____

Povprečno število ur študentskega dela	Odgovor na vprašanje: Koliko ur v povprečju tedensko namenite opravljanju študentskega dela?	0-9 ur 10-19 ur 20-29 ur 30-39 ur Več kot 40 ur Ne opravljam študentskega dela.
Razlog za opravljanje študentskega dela	Odgovor na vprašanje: Kaj je vaš temeljni razlog za opravljanje študentskega dela? (Možnih je več odgovorov.)	Pokrivanje stroškov osnovnih življenjskih dobrin (stanovanje, hrana, plačevanje računov, stroški prevoza). Pokrivanje stroškov oblačil in obutve. Pokrivanje stroškov šolnine ali drugih študijskih materialov. Pokrivanje stroškov hobijev in prostega časa. Pridobivanje delovnih izkušenj. Ne opravljam študentskega dela. Drugo:_____
Finančni položaj v času študija	Odgovor na vprašanje: Kakšen menite, da je vaš finančni položaj v času študija?	Zelo dober. Dober. Niti dober niti slab. Slab. Zelo slab.
Mnenje o vplivu finančnega položaja na kakovost študijske prakse	Odgovor na vprašanje: Ali menite, da je vaš finančni položaj vplival na kakovost študijske prakse?	Da, moj finančni položaj je pozitivno vplival na kakovost študijske prakse. Da, moj finančni položaj je negativno vplival na kakovost študijske prakse. Ne, moj finančni položaj ni vplival na kakovost študijske prakse.
Opravljanje študentskega dela v času strnjene študijske prakse	Odgovor na vprašanje: Ali ste v času opravljanja strnjene študijske prakse (3. letnik, 4. letnik, podiplomski študij), nadaljevali z opravljanjem študentskega dela?	Da. Ne. Ne opravljam študentskega dela.
Nadaljevanje/prenehanje študentskega dela v času strnjene študijske prakse	Odgovor na vprašanje: Zakaj ste nadaljevali oziroma prenehali z opravljanjem študentskega dela v času strnjene prakse?	Prost odgovor
Finančni stres v času študijske prakse	Odgovor na vprašanje: Ali ste med opravljanjem študijske prakse občutili več finančnega stresa? (Finančni stres je občutek napetosti zaradi težav ali negotovosti v zvezi z denarjem.)	Da. Ne. Ne vem.
Informiranost o delavskih pravicah na študijski praksi	Odgovor na vprašanje: Kako ste bili ob začetku študijske prakse informirani o delavskih pravicah študentov?	Prost odgovor
Vir informacij	Odgovor na vprašanje: Kdo vas je o tem informiral?	Prost odgovor

3.3. Merski instrument

Merski instrument s katerim sem pridobil podatke, je anketni vprašalnik, ki sem ga sestavil s pomočjo spletne aplikacije 1ka in mentorice. V anketnem vprašalniku sem anketirancem postavil 14 vprašanj z 31 spremenljivkami. Vprašalnik je sestavljen na podlagi zgoraj omenjenih raziskovalnih vprašanj in hipotez. 8 vprašanj je zaprtega tipa, kjer so vsi odgovori že vnaprej podani, 3 vprašanja so polodprtega tipa ter 3 vprašanja odprtega tipa, kjer so anketiranci zapisali svoj odgovor.

Merski instrument se nahaja v Prilogi 1.

3.4. Populacija in vzorčenje

Populacijo v moji raziskavi predstavljajo študentke_i, ki so v akademskem letu 2022/23 redno ali izredno vpisane_i v 3. letnik, 4. letnik, dodatno leto prve stopnje, podiplomski študij ali dodatno leto podiplomskega študija na Fakulteti za socialno delo. V raziskavi nisem mogel zajeti vseh študentk_ov, zato sem vzorčil. Vzorec je neslučajnostni, saj so imele_i možnost rešitve ankete le študentke_i, ki so vključene_i v Facebook skupino študentov Fakultete za socialno delo, kar pomeni, da vsaka enota populacije ni imela enake možnosti, da pride v vzorec. Vzorec je tudi priročen, ker je raziskava izvedena na skupini ljudi, ki mi je najbolj dostopna (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009, str. 153). Vprašalnik je rešilo 111 študentk_ov.

3.5. Zbiranje podatkov

Za potrebe zbiranja podatkov sem se odločil za uporabo metode spraševanja in sicer z merskim instrumentom anketni vprašalnik. Sestavil sem ga s pomočjo spletne strani za anketiranje 1ka. Anketni vprašalnik sem objavil na spletni platformi Facebook v skupini študentov fakultete za socialno delo. Anketiranje je potekalo povsem anonimno, rezultati pa so uporabljeni zgolj za raziskovalne namene diplomskega dela. Zbiranje podatkov je potekalo med 31. 5. 2023 in 6. 6. 2023.

3.6. Obdelava podatkov

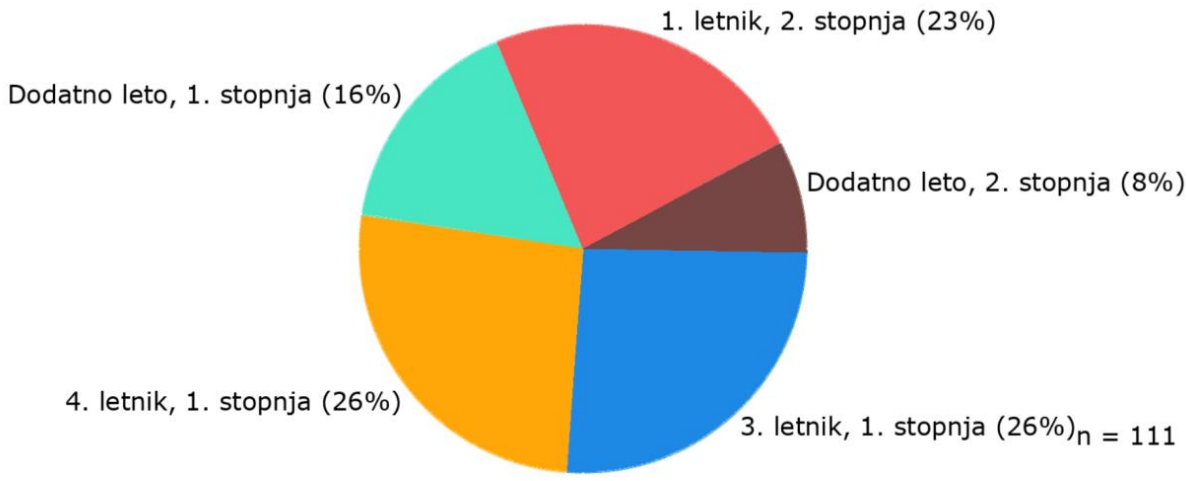
Podatke sem kvantitativno obdelal z računalniškimi programi Microsoft Excel in 1ka. Z obdelavo podatkov sem pričel, ko sem imel zbrane vse podatke. Kvantitativne podatke sem prikazal s pomočjo grafikonov, tako tortnih kot stolpčnih. Za vsako zaprto vprašanje sem izdelal graf.

4. Rezultati

4.1. Analiza pridobljenih podatkov

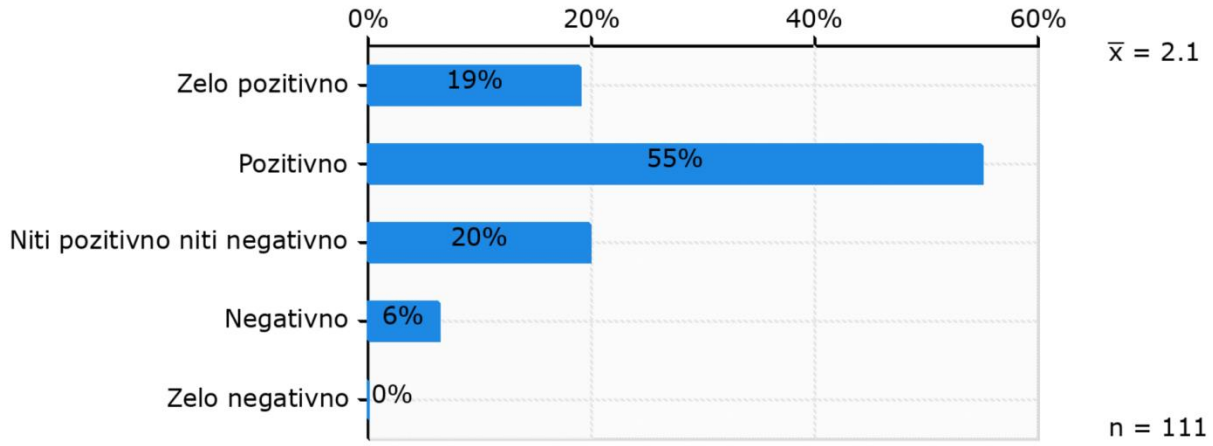
Rezultati raziskave so pridobljeni in analizirani na osnovi vprašalnika. Na anketni vprašalnik je odgovorilo 111 študentk_ov. Na prvih deset vprašanj so odgovorili vsi anketiranci, pri zadnjih štirih vprašanjih pa se je število odgovorov nekoliko zmanjšalo, najmanj študentk_ov je odgovorilo na zadnje vprašanje.

Na vprašanje, kateri letnik obiskujejo v akademskem letu 2022/23, je odgovorilo vseh 111 anketirank_cev. Kot lahko izberemo iz grafa, največ anketirank_cev obiskuje 3. letnik ali 4. letnik (oboje 26 %), sledijo jim študentke_i 1. letnika druge stopnje (23 %). 18 anketirank_cev je vpisanih v dodatno leto prve stopnje (16 %), najmanj pa jih je bilo vpisanih v dodatno leto podiplomskega študija, le 9 študentk_ov (8 %).

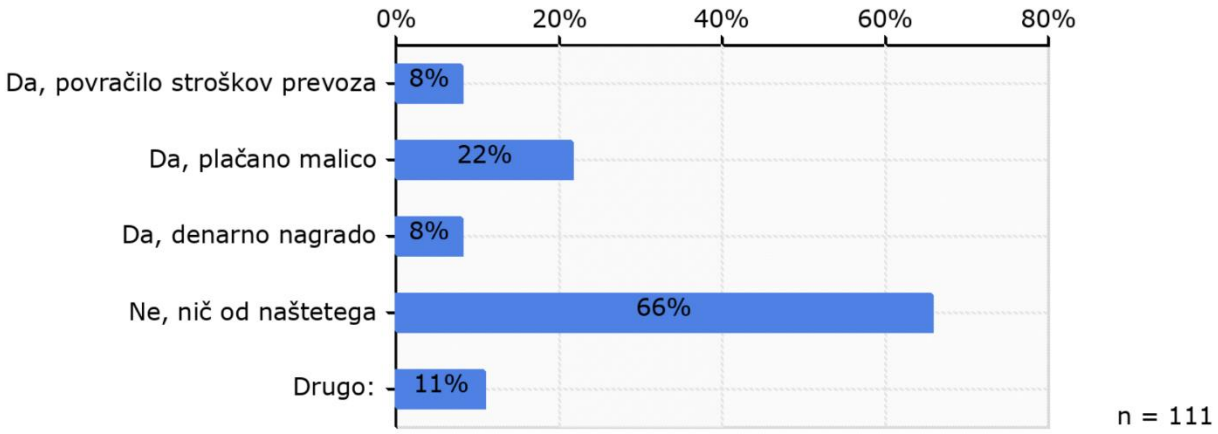
Graf 4.1: Letnik študija

Na vprašanje, kako je opravljanje študijske prakse povezano z motivacijo za nadaljevanje študija, je skoraj tri četrtine anketiranih študentk_ov odgovorilo z zelo pozitivno ali pozitivno (74 %). Od tega je 21 anketirank_cev odgovorilo zelo pozitivno, ostalih 61 pa je označilo odgovor pozitivno. Točno petina anketirank_cev (20 %), je mnenja da študijska praksa ne vpliva niti pozitivno niti negativno na njihovo motivacijo za nadaljevanje študija. Le 7 študentk_ov je podalo odgovor »negativno« (6 %). Nobena študentka ali študent ni označilo odgovora zelo negativno.

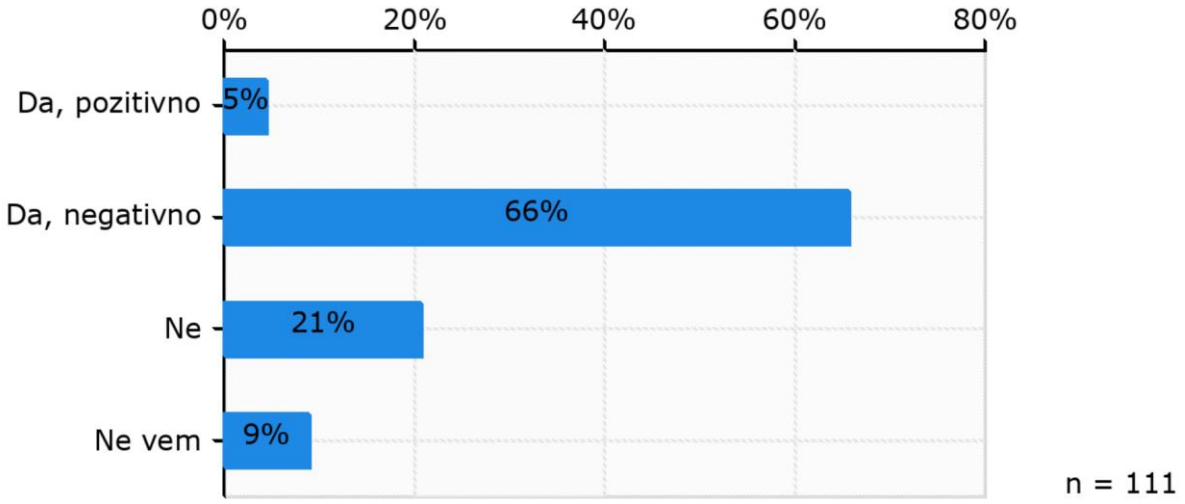
Graf 4.2: Mnenje o povezavi med študijsko prakso in motivacijo

Pri naslednjem vprašanju sem preverjal, ali so študentke_i v času opravljanja študijske prakse s strani učnih baz dobile_i povračilo stroškov prevoza, plačano malico ali denarno nagrado, imele_i pa so tudi možnost pod točko drugo napisati svoj odgovor. Od 111 študentk_ov jih je le 9 (8 %) dobilo povračilo stroškov prevoza s strani učne baze. Prav tako je 9 študentk_ov ob zaključku študijske prakse prejelo denarno nagrado. Plačano malico s strani učne baze je prejelo 24 (22 %) študentk_ov. Potrebno je izpostaviti, da so anketiranci pri tem vprašanju imeli možnost izbire več odgovorov. 73 študentk_ov, kar je skoraj dve tretjini anketiranih, je odgovorilo, da v času opravljanja študijske prakse niso prejele_i nič od naštetega. 12 (11 %) študentk_ov je odgovorilo pod točko drugo, 5 (4 %) študentk_ov je navedlo, da so dobile_i povračilo stroškov prevoza, plačano malico ali denarno nagrado le v enem letniku, od tega sta 2 anketiranki_ca povrnjene stroške dobili_a s strani CSD-ja. 3 študentke_je so odgovorile_i, da so na nekaterih učnih bazah dobile_i povrnjene stroške ali denarno nagrado, na drugih pa ne. Ena študentka je odgovorila, da trenutno še ni ničesar dobila, vendar so ji na učni bazi obljubili, da bo prejela nekaj minimalnega. Druga študentka je odgovorila, da je le v zadnjem letniku dobila denarno nagrado iz strahu zaposlenih, da bi študentka povedala, kaj se tam dogaja.

Graf 4.3: Povrnitev stroškov v času opravljanja študijske prakse

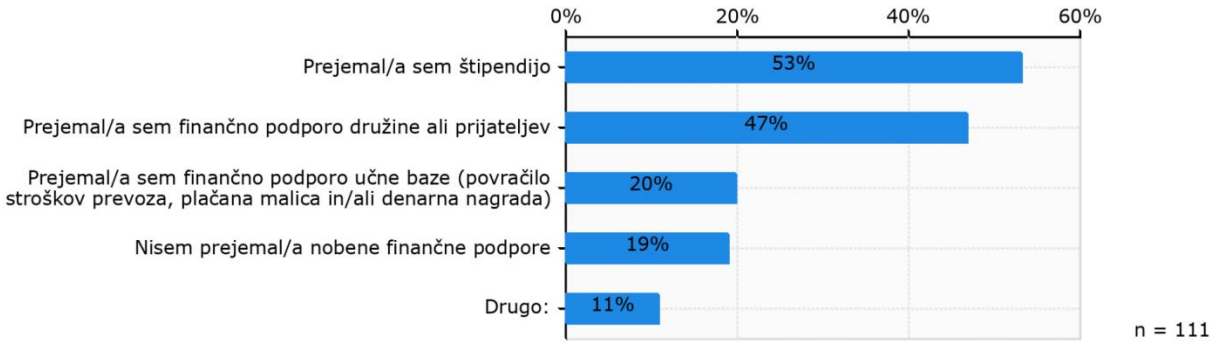
Pri četrtem vprašanju sem preverjal, kako študentke_i menijo, da študijska praksa vpliva na njihov finančni položaj. Od 111 odgovorov je le 5 (5%) študentk_ov mnenja, da študijska praksa pozitivno vpliva na njihov finančni položaj. Skoraj dve tretjini (66 %) študentk_ov meni, da študijska praksa negativno vpliva na njihov finančni položaj. 23 (21 %) študentk_ov je odgovorilo, da študijska praksa ne vpliva na njihov finančni položaj, 10 (9 %) anketirank_cev pa je odgovorilo z odgovorom »Ne vem«.

Graf 4.4: Mnenje o povezavi študijske prakse in finančnega položaja

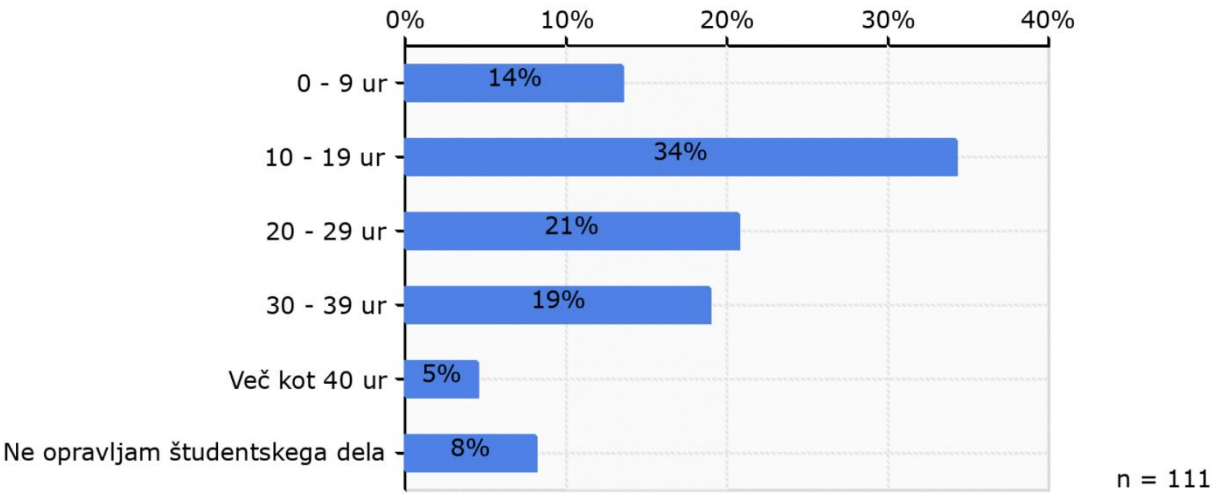
Na vprašanje, kakšno finančno podporo ste prejemali v času študijske prakse, je nekaj več kot polovica študentk_ov (53%) odgovorilo, da so prejemale štipendijo. 52 (47 %) študentk_ov je prejemalo finančno podporo družine ali prijateljev, 22 anketirank_cev, kar je točno petina, je finančno podporo prejemala s strani učnih baz. 21 (19 %) študentk_ov, pa v času študijske prakse ni prejemalo nobene finančne podpore. 12 (11 %) študentk_ov je odgovorilo pod

možnost Drugo, od tega jih je 7 izpostavilo, da finančno podporo prejemajo z opravljanjem študentskega dela. Ena študentka je kot finančno podporo navedla hrano in dom družine. Druga je pod odgovor zapisala preživnina.

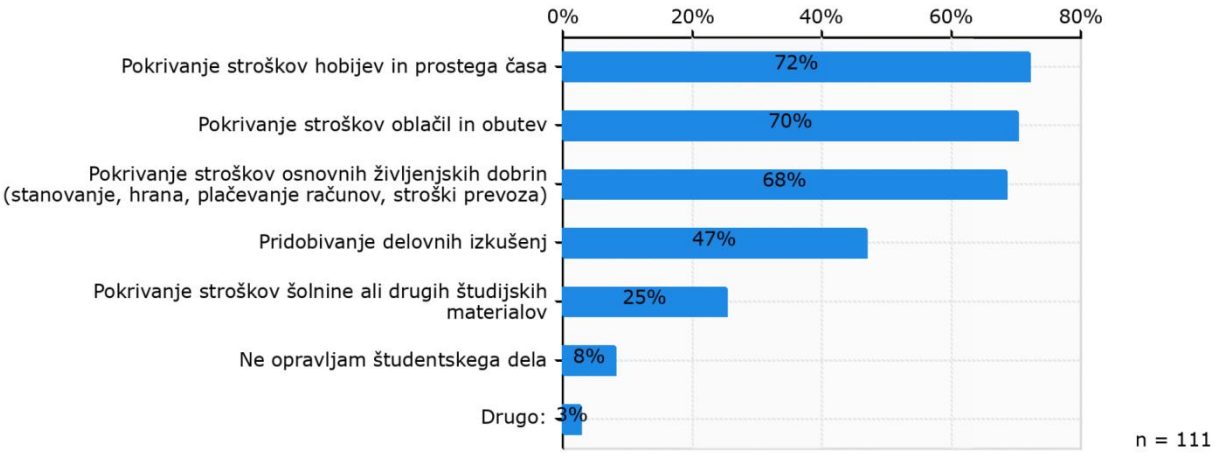
Graf 4.5: Finančna podpora v času študijske prakse

Pri šestem vprašanju sem študentke_e vprašal, koliko ur v povprečju namenijo opravljanju študentskega dela. Odgovorilo je vseh 111 študentk_ov. 15 (14 %) študentk_ov je odgovorilo, da opravijo tedensko 0–9 ur študentskega dela. Največ študentk_ov na teden opravi 10–19 ur dela in sicer 38, kar je več kot tretjina. Malo več kot petina študentk_ov je odgovorilo, da tedensko v povprečju opravijo 20–29 ur študentskega dela. 19 % anketirank_cev je opravilo 30–39 ur povprečnega tedenskega dela. 5 študentk_ov (5 %), pa je delu namenilo več kot 40 ur tedensko. Pri vprašanju so imeli tudi možnost odgovora, Ne opravljam študentskega dela, ki ga je izbralo 9 (8 %) študentk_ov. V povprečju so študentke_i opravljale_i na tedenski ravni 19, 2 ur študentskega dela.

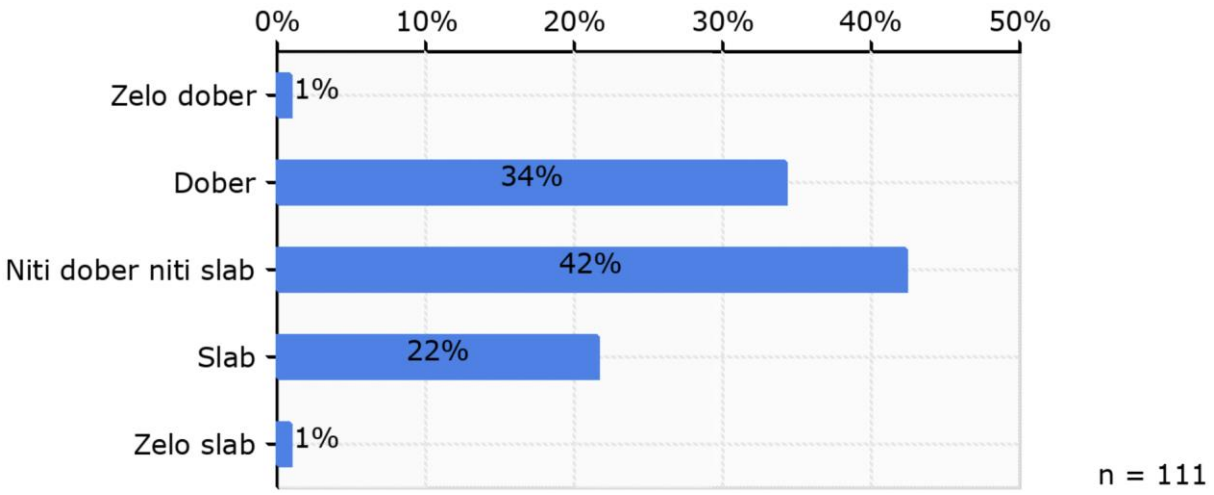
Graf 4.6: Povprečno število ur študentskega dela na teden

Pri naslednjem vprašanju so študentke_i odgovarjale_i na vprašanje, kaj je njihov temeljni razlog za opravljanje študentskega dela. Imeli so možnost izbire več odgovorov. Največji delež študentk_ov (72 %) opravlja študentsko delo z namenom pokrivanja stroškov in hobijev. Naslednji najpogostejši odgovor je pokrivanje stroškov oblačil in obutve (70 %), več kot dve tretjini anketirank_cev (68 %) opravlja študentsko delo z namenom pokrivanja stroškov osnovnih življenjskih dobrin, kot so stanovanje, hrana, plačevanje računov in stroškov prevoza. 52 študentk_ov (47 %) opravlja študentsko delo z namenom pridobivanja delovnih izkušenj. 28 anketirank_cev, kar je točno četrtina vseh, opravlja študentsko delo zaradi pokrivanja stroškov šolnine ali drugih študijskih materialov. Odgovor, da ne opravljajo študentskega dela, je obkrožilo 9 (8 %) študentk_ov, kar se sklada s številom enakih odgovorov pri prejšnjem vprašanju. Anketiranke_ci so imele_i kot možnost izbrati tudi odgovor Drugo, kar so storile_i 3 posameznice_ki. Ena je izpostavila, da opravlja študentsko delo z namenom, da bi razbremenila starše, druga pa študentsko delo opravlja, da prihrani denar za počitnice in druge stroške.

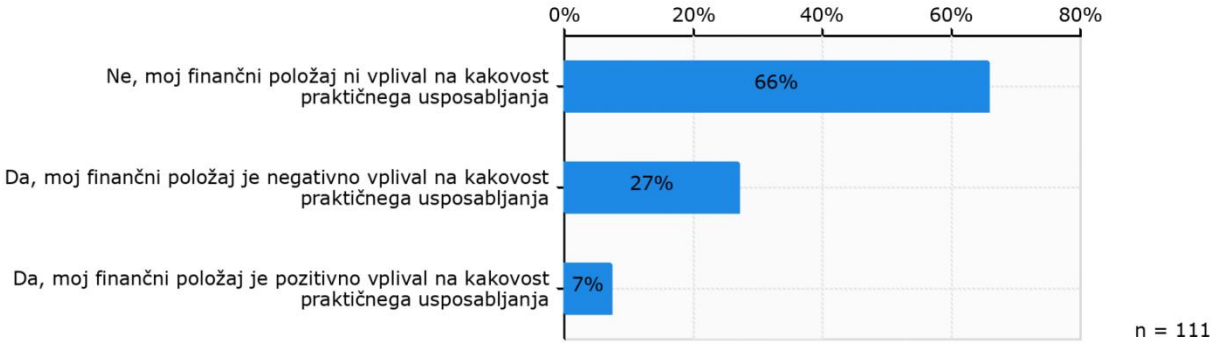
Graf 4.7: Razlog za opravljanje študentskega dela

Pri osmem vprašanju sem anketiranke_ce vprašal, kakšen menijo, da je njihov finančni položaj v času študija. Le ena posameznica je odgovorila, da je njen finančni položaj zelo dober. 38 (34 %) študentk_ov je mnenja, da je njihov finančni položaj v času študija dober. Najbolj pogost odgovor študentk_ov pri tem vprašanju je Niti dober niti slab, in sicer je tako odgovorilo 42 % posameznic_kov. 24 anketiranih, kar je skoraj četrtina, meni, da je njihov finančni položaj slab, o z zelo slabem finančnem položaju pa je mnenja le ena oseba.

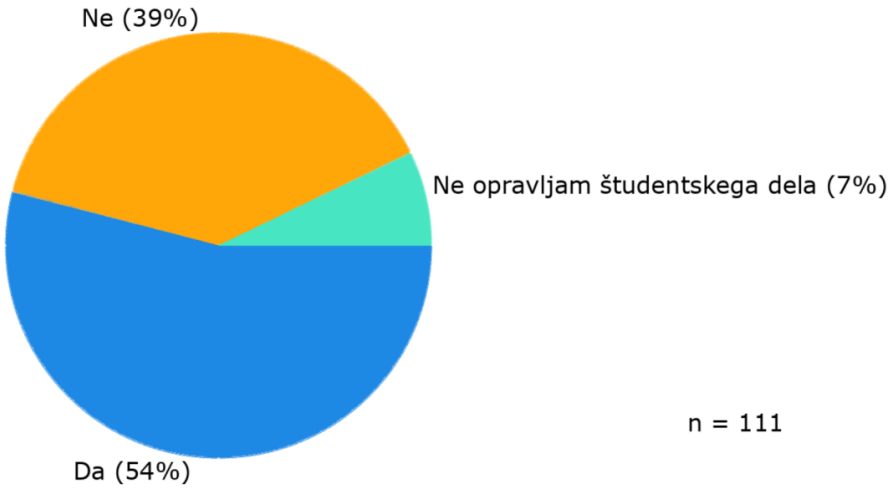
Graf 4.8: Finančni položaj v času študija

Naslednje vprašanje se je nanašalo na mnenje študentk_ov o vplivu njihovega finančnega položaja na kakovost študijske prakse. Odgovorilo je 111 anketirank_cev. Slabi dve tretjini študentk_ov (66 %) je mnenja, da njihov finančni položaj ne vpliva na kakovost študijske prakse. 30 anketirank_cev (27 %) meni, da njihov finančni položaj negativno vpliva in le 8 (7 %) študentk_ov je mišljenja, da njihov finančni položaj pozitivno vpliva na kakovost študijske prakse.

Graf 4.9: Mnenje o vplivu finančnega položaja na kakovost študijske prakse

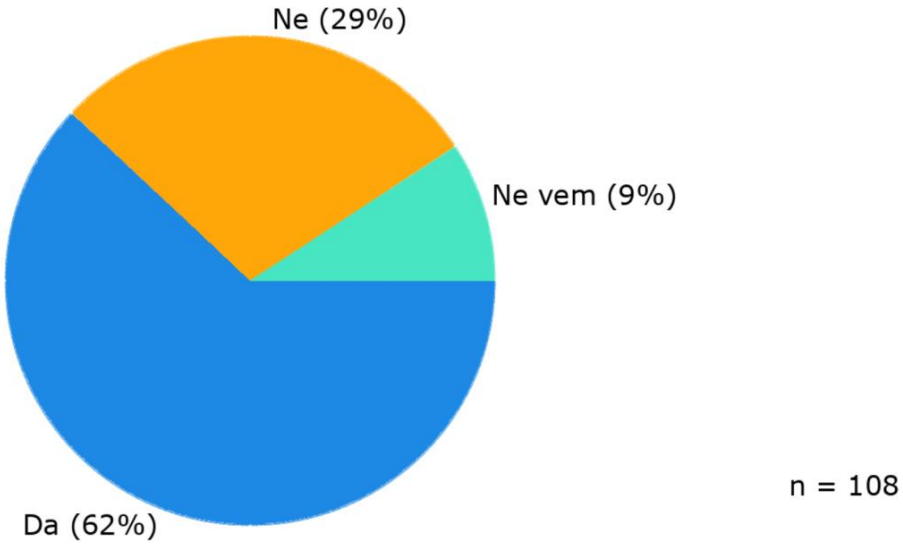
Pri 10 vprašanju sem študentke_e vprašal, ali so v času strnjene študijske prakse (3. letnik, 4. letnik, podiplomski študij) nadaljevale_i z opravljanjem študentskega dela. Več kot polovica študentk_ov, natančno 60, je v času strnjene študijske prakse nadaljevala z opravljanjem študentskega dela. 39 % študentk_ov je v tem času prekinilo z opravljanjem študentskega dela. 8 (7 %) anketirank_cev je odgovorilo, da študentskega dela ne opravlja.

Graf 4.10: Opravljanje študentskega dela v času strnjene študijske prakse

11 vprašanje je študentke_e nagovorilo, da so odprto odgovorile_i, zakaj so nadaljevale_i oziroma prenehale_i z opravljanjem študentskega dela v času strnjene študijske prakse. Na to vprašanje je odgovorilo 95 anketirank_cev. Večina študentk_ov, ki je nadaljevala z opravljanjem študentskega dela v času strnjene študijske prakse, je odgovorilo, da so nadaljevale_i zaradi potrebe po denarju. Nekateri so odgovorili, da so med strnjeno študijsko prakso študentsko delo opravljali le med vikendi. Posameznica je odgovorila, da je z delom nadaljevala, ker je tak tip dela, da stalno poteka. Druga je nadaljevala zaradi odgovornosti v službi. Dve posameznici sta izpostavili, da sta nadaljevali z opravljanjem študentskega dela zaradi prilagodljivosti učne baze in mentorjev. Anketiranke_ci, ki so v času strnjene študijske prakse prenehale_i z opravljanjem študentskega dela, so v velikem številu za vzrok navedle_i pomanjkanje časa in/ali pomanjkanje energije. Nekaj študentk_ov je odgovorilo, da niso uspele_i usklajevati študijske prakse in študentskega dela. 3 anketiranke so s študentskim delom prenehale, ker sta se delovni čas študijske prakse in študentskega dela prekrivala. Ena posameznica je izpostavila, da je opravljala študijsko prakso v drugem kraju in zaradi tega ni imela časa. Druga posameznica je odgovorila, da se je želela popolnoma posvetiti praksi.

V dvanajstem vprašanju sem študentke_e vprašal, ali so med opravljanjem študijske prakse občutile_i več finančnega stresa. Na to vprašanje je odgovorilo 108 anketirank_cev, od tega je 67 (62 %) študentk_ov navedlo odgovor »Da«. Le slaba tretjina študentk_ov, točno 31, med opravljanjem študijske prakse ni občutila več finančnega stresa. 10 (9 %) študentk_ov ni opredeljenih in je na vprašanjem odgovorilo z »Ne vem«.

Graf 4.11: Finančni stres v času študijske prakse

13 vprašanje je bilo zastavljeno odprto, študentke_e sem vprašal o tem, kako so bile_i ob začetku študijske prakse informirane_i o delavskih pravicah študentov. Na vprašanje je odgovorilo 97 anketirank_cev. 71 (73 %) študentk_ov je odgovorilo, da o delavskih pravicah študentov niso bile_i informirane_i. 15 anketirank_cev je odgovorilo, da so bile_i o svojih pravicah slabo informirane_i. 3 študentke so odgovorile, da so bile o delavskih pravicah solidno informirane, dve posameznici sta dodali, da sta o tem imeli predstavitev na praksi. Dve anketiranki sta poročali, da so jim s strani učne baze obljubljali povrnjene stroške, vendar do tega ni prišlo. Ena posameznica je odgovorila, da je bila o pravicah seznanjena s strani Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje.

Poleg prilagam nekaj odgovorov:

- »Vedela sem, da mi pripada povračilo stroškov ampak tega nisem izvedela s strani univerze ali učne baze, ampak skozi lastno raziskavo. Na učni bazi mi stroške prevoza niso hoteli povrniti, češ da imam avtobus, čeprav to ni čisto resnično in četudi bi mi to vzelo 4 dodatne ure v dnevu. Ob začetku sem bila primorana podpisati izjavo, da se odpovedujem povrnitvi potnih stroškov čeprav se s tem nisem strinjala. Delala sem na CSD-ju.«
- »Nisem bila, razen v smislu varstva pri delu.«
- »O pravicah študentov nas niso informirali niti v sklopu fakultete niti na praksi. Nikoli nisem dobila povrnjenih stroškov malice niti prevoza, ne glede na to, koliko ur na dan sem delala.«
- »Absolutno nič.«

- »0.«
- »Da naj bi bili vsaj stroški prevoza in malica kriti, pa ni dovolj finančnih sredstev.«
- »Bolj slabo, mentorice o tem večinoma niso bile informirane.«
- »Niti nisem bila, razen glavnih informacij o praksi.«
- »Prav nič, samo zaradi prakse na ZRSZ vem, da bi morale učne baze (in pri vsakem drugem prostovoljstvu) dati stroške prevoza in malice ob daljšem delu.«

Zadnje vprašanje je bilo odprtega tipa in se navezuje na prejšnje vprašanje. Anketiranke_ce sem vprašal o tem, kdo jih je informiral o delavskih pravicah študentov. Na vprašanje je odgovorilo 82 študentk_ov. Od tega jih je 70 % odgovorilo, da o delavskih pravicah niso bile_i informirane. Ostale_i anketiranke_ci so v največjem številu bile informirane_i s strani mentorja na učni bazi (7 %). 5 študentk je odgovorilo, da so se same informirale o delavskih pravicah študentov, nekatere so kot vir informacije navedle sošolke ali ostale študentke na fakulteti. Dve posameznici sta odgovorili, da sta se o tem informirali pri predmetu delovno pravo. 3 anketiranke so navedle, da so bile informirane s strani fakultete. Ena posameznica je kot vir informacije navedla študentski servis, druga pa e-servis.

4.2. Preverjanje hipotez

S pomočjo pridobljenih rezultatov bom potrdil ali ovrgel svoje hipoteze.

H1: Opravljanje študijske prakse je pozitivno povezano z motivacijo študentk_ov za nadaljevanje študija.

Iz rezultatov je razvidno, da je opravljanje študijske prakse pozitivno povezano z motivacijo študentk_ov za nadaljevanje študija, saj je 19 % anketirank_cev odgovorilo z odgovorom »Zelo pozitivno«, 55 % študentk_ov pa z odgovorom »Pozitivno«. Petina anketirank_cev je odgovorila, da študijska praksa ne vpliva na njihovo motivacijo za nadaljevanje študija. Hipotezo sem na podlagi teh podatkov potrdil.

H2: Več kot polovica študentk_ov (50 %) pri opravljanju študijske prakse ni prejela kritja stroškov prevoza, plačane malice ali denarne nagrade.

Iz podatkov je razvidno, da skoraj dve tretjini (66 %) študentk_ov v času študijske prakse, s strani učnih baz ni prejela povračila stroškov prevoza, plačane malice ali denarne nagrade. Na podlagi rezultatov sem hipotezo potrdil.

H3: Več kot tri četrtine študentk_ov (75 %) opravlja študentsko delo.

To hipotezo sem potrdil, saj je na podlagi rezultatov vidno, da le 8 % anketirank_cev ne opravlja študentskega dela. Ostalih 92 % študentk_ov opravlja študentsko delo.

H4: Manj kot polovica študentk_ov (50 %) opravlja študentsko delo v času strnjene študijske prakse.

Hipotezo sem ovrgel, saj je več kot polovica študentk_ov (54 %) nadaljevalo z opravljanjem študentskega dela v času strnjene študijske prakse.

H5: Opravljanje študijske prakse poveča finančni stres študentk_ov.

Hipotezo sem potrdil, saj je bilo v raziskavi 62 % študentk_ov mnenja, da so v času opravljanja študijske prakse občutile_i več finančnega stresa. Poleg tega je bilo 73 % anketirank_cev mnenja, da študijska praksa negativno vpliva na njihov finančni položaj.

H6: O delavskih pravicah v času študijske prakse so študentke_i slabo informirane_i.

V raziskavi je 73 % študentk_ov odgovorilo, da o delavskih pravicah študentov v času študijske prakse niso bile_i informirane_i. 15 % anketirank_cev je mnenja, da so bile_i o svojih pravicah slabo informirane_i. To hipotezo sem potrdil.

5. Razprava

V diplomski nalogi sem raziskoval problem študentov in študentk Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani ob opravljanju neplačane študijske prakse. Hoghe, Oke, McIntyre in Turner (2020) trdijo, da lahko študijska praksa še poveča finančno stisko s katero se srečujejo številne_i študentke_i. To lahko negativno vpliva na njihovo zaposlitev, finančni položaj, študij ter fizično in duševno zdravje. V raziskavi je sodelovalo 111 anketirank_cev, ki so bile_i v akademskem letu 2022/23 redno ali izredno vpisane_i v 3. letnik, 4. letnik, dodatno leto prve stopnje, 1. letnik druge stopnje ali v dodatno leto druge stopnje na Fakulteti za socialno delo. 29 študentk_ov je bilo vpisanih v 3. letnik študija, enako število anketirank_cev je vpisanih v 4. letnik. Najmanj študentk_ov je vpisanih v dodatno leto podiplomskega študija. Razprava temelji na tem vzorcu študentk_ov. S pomočjo odgovorov anketiranih študentk_ov bom skušal odgovoriti na šest raziskovalnih vprašanj, ki sem si jih zastavil pred začetkom raziskave. Potrdil sem pet hipotez in eno zavrgel.

Iz rezultatov je razvidno, da je opravljanje študijske prakse pozitivno povezano z motivacijo študentk_ov za nadaljevanje študija, saj je skoraj tri četrtine študentk_ov (74 %) odgovorilo, da je študijska praksa zelo pozitivno ali pozitivno povezana z motivacijo za nadaljevanje študija. Konkretneje, 19 % študentk_ov je bilo zelo zadovoljnih, ostalih 55% pa zadovoljnih. Petina študentk_ov je mnenja, da študijska praksa ni povezana z njihovo motivacijo, le 6% študentk_ov pa meni, da je negativno povezano. Nihče ni izbral odgovora »Zelo negativno«. Papadaki, Katsouli, Tournikis in Papadaki (2011) izpostavijo, da je lahko študijska praksa vir navdiha, saj študentkam_om koristi občutek zadovoljstva, ki ga prejmejo pri delu z uporabniki. Motivacija je pomemben dejavnik pri vztrajanju, premagovanju ovir in vključevanju študentk_ov.

Pri drugem raziskovalnem vprašanju me je zanimalo, ali so študentke_i v času opravljanja študijske prakse s strani učnih baz dobile_i povrnjene stroške prevoza, malice ali denarno nagrado. Slabi dve tretjini študentk_ov (66 %) v času opravljanja študijske prakse ni dobilo nobenih povrnjenih stroškov. Nekaj študentk_ov je odgovorilo, da so povrnjene stroške dobile_i le v enem izmed letnikov. Glede na svoje izkušnje v času študija in pogovore s sošolkami_ci in ostalimi kolegicami_gi na fakulteti, se mi podatek zdi povsem pričakovan, ampak zaskrbljujoč. Podatek se sklada z raziskavo, kjer je dve tretjini slovenskih študentk_ov poročalo o neplačani praksi, natančneje 64, 1 % (Gril, Bijuklić, Autor in Prem, 2022). V času študija finančne težave občuti veliko posameznikov, po nedavni raziskavi približno četrtina

študentk_ov v Sloveniji. Finančne težave, ki jih izkusijo nekatere_i študentke_i, lahko negativno vplivajo na kakovost njihove študijske prakse. Allen, Quinn, Hollingworth in Rose (2013) pravijo, da neplačana študijska praksa izključuje nekatere študentke_e pri uresničevanju njihovega potenciala v obdobju študija. V raziskavi, ki sem jo opravil, je 30 študentk_ov menilo, da njihov finančni položaj negativno vpliva na kakovost študijske prakse. Kar dve tretjini študentk_ov je bilo mnenja, da finančni položaj ni vplival na kakovost njihove študijske prakse. Prejemanje povrnjenih stroškov prevoza, stroškov malice ali denarne nagrade pozitivno vpliva na študentkin_ov finančni položaj, kar lahko izboljša kakovost njihove prakse.

Glede na rezultate je razvidno, da večina študentk_ov socialnega dela na tedenski ravni opravlja študentsko delo, namreč kar 92 %. Število tedenskih povprečnih ur opravljanja študentskega dela, se pri študentkah_ih zelo razlikuje. Največ jih v povprečju opravi 10–19 ur študentskega dela, točno (34 %). Prav tako velik odstotek anketirank_cev v povprečju dela 20–29 ur na teden, več kot petina (21 %). Sledijo študentke_i, ki delu v povprečju namenijo od 30 do 39 ur na tedenski ravni (19 %). V raziskavi je nekaj študentk_ov odgovorilo, da tedensko namenijo študentskemu delu več kot 40 ur, kar presega standardni 40-urni delovni teden. Devlin, James in Grigg (2008) trdijo, da je približno tri četrtine vseh dodiplomskih univerzitetnih študentk_ov med semestrom vsaj delno zaposlenih. Delo omogoča študentkam_om finančno samostojnost, pridobivanje znanja in izkušenj, a vseeno ima največji pomen za študentke_e, ki so v finančno šibkem položaju, saj si le s pomočjo dela lahko financirajo študij. Največ študentk_ov opravlja študentsko delo z namenom pokrivanja stroškov hobijev in prostega časa (72 %), sledita pokrivanje stroškov oblačil in obutve (70 %) in pokrivanje stroškov osnovnih življenjskih dobrin, kot so stanovanje, hrana, plačevanje računov (68 %). Manj kot polovica študentk_ov v raziskavi je odgovorilo, da opravljajo študentsko delo z namenom pridobivanja delovnih izkušenj (48 %). McInnis in Hartley (2002) izpostavita, da večina univerzitetnih študentk_ov ni zaposlena na področju, ki je povezano z njihovim študijem, zaposlujejo se predvsem na področju gostinstva in trgovine. Najmanj anketirank_cev opravlja študentsko delo z namenom pokrivanja stroškov šolnine ali drugih študijskih materialov, natančno le četrtina.

Študijska praksa v zadnjih dveh letnikih študija ter na podiplomskem programu poteka strnjeno. Študentke_i praviloma opravijo 40 ur tedenskega dela oziroma 8 ur prakse dnevno. Takšen urnik zahteva, da študentka bodisi preneha opravljati plačano delo, dela manj ur, opravlja delo ob vikendih ali pa nočne izmene (Ryan, Barns in Mcauliffe, 2011). Želel sem izvedeti, koliko anketirank_cev nadaljuje z opravljanjem dela tudi v obdobju strnjene prakse. Bexley, Daroesmann, Arkoudis in James (2013) so poročali, da študentke_je dajejo prednost

plačanemu delu in ne študiju predvsem zaradi finančnega stresa. Bil sem mnenja, da je število študentk_ov, ki nadaljujejo s plačanim delom bistveno manjše,, kot se je izkazalo. Več kot polovica anketirank_cev (54 %) s plačanim delom nadaljuje tudi v obdobju opravljanja strnjene prakse in le 39 % študentk_ov je s plačanim delom prenehalo. Nekaterim študentkam_om vpliv opravljanja plačanega dela poleg študijske prakse močno okrni izkušnjo prakse (Johnstone, Brough, Crane, Marston in Correa-Velez, 2016). Večina anketirank_cev, ki je nadaljevala_o z opravljanjem dela, je to storila_o zaradi potrebe po denarju. Z delom so nadaljevale_i predvsem zaradi plačevanja najemnin, dodatno nastalih stroškov zaradi študijske prakse, plačevanja hrane in stroškov stanovanja. Nekatere_i posameznice_ki so z delom nadaljevale_i zaradi prilagoditev učnih baz in mentorjev. Devlin, James in Grigg (2008) pravijo, da se študentke_i zaradi finančnih okoliščin znajdejo v težkem položaju, saj morajo dati prednost delu, da bi imeli zadosten dohodek za življenje. Kot najbolj pogost razlog prekinitve dela v času strnjene študijske prakse so študentke_i izpostavile_i pomanjkanje časa in energije. Usklajevanje obojega zna biti naporno in težko izvedljivo.

Rezultati anketirank_cev glede mnenja o njihovem finančnem položaju v času študija so pokazali, da je le ena študentka mnenja, da je njen finančni položaj zelo dober. Prav tako le ena posameznica meni, da je njen finančni položaj zelo slab. Vidimo lahko, da je zelo majhen odstotek študentk_ov v zelo dobrem oziroma zelo slabem finančnem položaju. Največ študentk_ov svoj finančni položaj opredeli kot niti dober niti slab, sledijo študentke_i, ki so mnenja, da je njihov finančni položaj v času študija dober (34 %). Skoraj četrtina anketirank_cev je označilo, da je njihov finančni položaj slab. Podatek, ki sem ga dobil pri tem anketnem vprašanju je dokaj podoben rezultatu, ki sem ga prej že omenil; da približno 25 % slovenskih študentk_ov v času študija doživlja finančno stisko. Finančne težave so eden izmed dejavnikov, ki lahko negativno vplivajo na študentkino_ovo učenje med študijsko prakso (Maidment, 2003). Večina študentk_ov v raziskavi je mnenja, da študijska praksa negativno vpliva na njihov finančni položaj, takih je približno dve tretjini (66 %). Ta odstotek se ujema s procentom študentk_ov, ki s strani učnih baz niso prejele_i povrnjenih stroškov prevoza, malice ali denarne nagrade, kar je nekako logično. Posameznice_ki, ki so v času študijske prakse prejele_i povrnjene stroške, niso čutile_i negativnega vpliva prakse na njihov finančni položaj. Petina študentk_ov meni, da praksa ne vpliva na njihov finančni položaj, le 5 anketirank_cev pa misli, da vpliva pozitivno. Tudi Gair in Baglow (2018) sta ugotovila, da opravljanje študijske prakse povečuje finančne težave študentk_ov. Kot sem že omenil, študentke_i v obdobju strnjene študijske prakse v povprečju opravijo 40 ur dela na teden. To študentkam_om vzame veliko časa, energije, lahko tudi denarja. 60 % študentk_ov je navedlo, da so med opravljanjem

študijske prakse občutile_i več finančnega stresa. Študentke_i so razvile_i tako formalne kot tudi neformalne strategije za spoprijemanje s finančnimi posledicami prakse. Avtorji kot neformalne strategije navajajo posojila od staršev, bivanje pri starših v času opravljanja prakse, pridobivanje čustvene podpore prijateljev in zmanjšanje delovnih ur. Pri tem so mnoge_i čutile zadržanost, saj so menile_i da bi one_i morale_i biti tiste_i, ki nudijo pomoč in ne obratno (Brough, Correa-Velez, Crane, Johnstone in Marston, 2015). Manj kot tretjina študentk_ov (28 %) v času strnjene študijske prakse ni občutila več finančnega stresa. Ostale_i anketiranke_ci se niso opredelile_i.

Navsezadnje so študentke_i poročale_i, da o delavskih pravicah študentov v času opravljanja študijske prakse niso bile_i informirane_i (73 %), poleg tega je 15 % anketirank_cev o svojih pravicah slabo informiranih. Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije (1994) navaja, da ima študent na delovni praksi pravico do prehrane med delom, povračila za prevoz na delo, zavarovanja za primer nesreče na delu oziroma poklicne bolezni in seznanitve z nevarnostmi povezanimi z delom, ki ga bo opravljal. Poleg tega študentkam_om za obvezno opravljanje prakse pripada nagrada, ki se določi v mesečnem znesku. Za študentke_e znaša 172,00 evrov, izplača pa se v sorazmernem deležu glede na število dni prisotnosti študenta (Sindikat Mladi plus, 2022). Anketiranke_ci, ki so odgovorile_i, da so o svojih delavskih pravicah dobro obveščene_i, so za vir informacij najpogosteje navedle_i mentorja na učni bazi (7 %), nekaj študentk se je o tem samih informiralo, druge so navedle sošolke in druge kolegice na fakulteti kot vir informacije. Prav tako sta dve anketiranki o delavskih pravicah študentov na praksi izvedeli pri predmetu delovno pravo. Zelo malo študentk je odgovorilo, da so bile o tem podučene na fakulteti, oziroma na mentorskih srečanjih. Od 82 odgovorov sta le dve navedli odgovor »Mentor na fakulteti«. Slaba informiranost s strani fakultete je delni vzrok za tako velik odstotek neinformiranih študentk_ov.

Vzorec v moji raziskavi je sestavljen le iz študentk in študentov Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani, kar pomeni da ugotovitev ne morem posplošiti na vse slovenske študentke_e. V prihodnje bi lahko v vzorec vključil tudi študentke_e drugih fakultet, visokih in višjih šol. Rezultati bi verjetno bili precej drugačni, še posebej če, bi v raziskavo vključil tudi študentke_e naravoslovnih ved. Sklepam, da je pomemben faktor pri plačani/neplačani študijski praksi tudi status učne baze, zato bi v prihodnje dodal tudi vprašanje o tem. Javni zavodi so financirani iz državnega proračuna in drugih sredstev, ki jih zavodi prejmejo. Le-ta so v večini omejena, kar pomeni, da nemalokrat finančnih sredstev za povrnitev stroškov študentov ni. Mesec (2015) pravi, da ima več kot tri četrtine učnih baz status javnega zavoda.

6. Sklepi

- Opravljanje študijske prakse je pozitivno povezano z motivacijo študentk_ov FSD za nadaljevanje študija.
- Skoraj dve tretjini študentk_ov v času študijske prakse ni prejelo povrnjenih stroškov prevoza, plačane malice ali denarne nagrade s strani učnih baz.
- Večina anketiranih študentk_ov je opravljalo študentsko delo. Največ jih je v povprečju tedensko študentskemu delu namenilo 10–19 ur in 20–29 ur. Zelo malo je študentk_ov, ki študentskega dela ne opravljajo, najmanj študentk_ov pa je študentskemu delu v povprečju namenilo več kot 40 ur tedensko.
- Malo več kot polovica študentk_ov FSD v času strnjene študijske prakse nadaljuje z opravljanjem študentskega dela. Večina teh študentk_ov je odgovorilo, da so nadaljevale_i zaradi finančnih potreb.
- Neplačana študijska praksa negativno vpliva na finančni položaj študentk_ov FSD. Več kot polovica anketirank_cev je mnenja, da so v času opravljanja študijske prakse občutile_i več finančnega stresa.
- Večina študentk_ov FSD je o delavskih pravicah v času študijske prakse slabo informiranih.

7. Predlogi

- Predlagal bi izvedbo podobne raziskave tudi na ostalih fakultetah, visokih šolah ter višjih šolah. Menim, da bi tako dobili bolj pestre odgovore, ki bi kazali razliko opravljanja študijskih praks na različnih visokošolskih in višješolskih zavodih.
- Predlagal bi ureditev državnega financiranja sistema študijskih praks, ki bi študentkam_om FSD zagotovilo povrnitev stroškov, povezanih s prakso, kot so stroški prevoza, stroški malice in denarna nagrada.
- Predlagal bi, da se na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani ustanovi podporna skupina za študentke_e, ki se v času študijske prakse znajdejo v finančnih težavah. Za primer lahko izpostavim Srčna UL.
- Predlagal bi, da Fakulteta za socialno delo študentke_e v času opravljanja študijske prakse bolj informira o njihovih delavskih pravicah.

8. Uporabljena literatura

Allen, K., Quinn, J., Hollingworth, S., & Rose, A. (2013). Becoming employable students and »ideal« creative workers: exclusion and inequality in higher education work placements. *British Journal of Sociology of Education*, 34(3), 431-452. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1080/01425692.2012.714249

Baines, C., Evans, P., & Neysmith, S. (1998). 'Women's professions and the ethic of care', in Women's Caring: *Feminist Perspectives on Social Welfare.* Oxford University Press, Toronto, Canada, str. 23-46.

Barlow, C., Pelech, W., Badry, D., & Irvine, K. (2005). The workplace practicum: A disquieting aspect of Canadian social work field education. *Canadian Social Work Review,* 22(1), 71-87. Pridobljeno 9. 5. 2023 s https://www.jstor.org/stable/41669823

Baša, L., Jevšnik, M., & Domajnko, B. (2007). Dejavnik stresa med študenti. *Obzor*, 41, 77-84. Pridobljeno 7. 2. 2023 s https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdrav%20Neg/article/view/2628/2560

Bexley, E., Daroesman, S., Arkoudis, S., & James, R. (2013). *University student finances in 2012. A study of the financial circumstances of domestic and international students in Australia's universities.* Centre for the Study for Higher Education, University of Melbourne.

Bogo, M., & Sewell, M. K. (2018). Introduction to the Special Issue on Field Education of Students. *Clinical Social Work Journal,* 47. Pridobljeno 6. 2. 2023 s https://link-springer-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/pdf/10.1007/s10615-018-0696-z.pdf

Brough, M., Correa-Velez, I., Crane, P., Johnstone, E., & Marston, G. (2015). *Balancing the books: an assesment of financial stress associated with social work and human service student placements.* Pridobljeno 5. 5. 2023 s https://eprints.qut.edu.au/216497/

Campell, I., & Burgess, J. (2001). Casual employment in Australia and temporary employment in Europe: Developing a cross-national comparison. *Work, Employment and Society,* 15(1), 171-184. Pridobljeno 11. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/270638019_Casual_Employment_in_Australia_and_Temporary_Employment_in_Europe_Developing_a_Cross-National_Comparison 6

Chambers, C. A. (1986). Women in the creation of the profession of social work. *Social Service Review*, 60(1), 1-33. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://www.jstor.org/stable/30011832

Collins, S., Coffey, M., & Morris, L. (2010). Social Work Students: Stress, Support and Well-Being. *British Journal of Social Work*, 40(3), 963-982. Pridobljeno 8. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/228244355_Social_Work_Students_Stress_Support_and_Well-Being

Curtis, S., & Shani, N. (2002). The effect of taking paid employment during term-time on students' academic studies. *Journal of Further and Higher Education*, 26(2), 129-138. Pridobljeno 9. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/37795798_The_Effect_of_Taking_Paid_Employment_During_Term-Time_on_Students'_Academic_Studies

Cvikl, E. (2010). *Študentsko organiziranje v Sloveniji.* Ljubljana: Študentska organizacija Slovenije.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2015). Soutstvarjanje pomoči v socialnem delu: teoretski koncepti in produkcija novih znanj v raziskovanju prakse. *Socialno delo*, 54(3-4), 179-188.

Devlin, M., James, R. & Grigg, G. (2008). Studying and working: A national study of student finances and student engagement. *Tertiary Education and Management* 14(2), 111-122. Pridobljeno 6. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/228861282_Studying_and_Working_A_national_study_of_student_finances_and_student_engagement

Gair, S., & Baglow, L. (2018). Australian social work students balancing study, work and field placement: Seeing it like it is. *Australian Social Work*, 71(1), 46-57. Pridobljeno 8. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1080/0312407X.2017.1377741

Govekar Okoliš, M., & Gruden, U. (2011). Ugotovitve in spoznanja z izobraževanja mentorjev za praktično usposabljanje študentov. *Andragoška spoznanja*: 17(1). Pridobljeno 5. 2. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/307806785_Ugotovitve_in_spoznanja_z_izobrazevanja_mentorjev_za_prakticno_usposabljanje_studentov

Graeber, D. (2018). *Bullshit Jobs: A Theory*. Allen Lane, Penguin Books.

Gril, A., Bijuklič, I., Autor, S., & Prem, I. (2022). EVROŠTUDENT VII 2018-2021 – *Socialni in ekonomski pogoji življenja študentov v Evropi Nacionalno poročilo – Slovenija* (Raziskovalno poročilo). Pridobljeno 11. 2. 2023 s https://www.pei.si/wp-content/uploads/2022/02/evrostudentVII.pdf?fbclid=IwAR2naCjlTbOqBUtVVSJ6t6ejkhtkD8Eu0jF6yXn47ex_NJkBMsxVYSOgnwA

Hannah, R. L., & Baum, C. L. (2001). An examination of college-bound high school students' labor marker behavior: Why some students work and some do not. *Education*, 121, 787-

797. Pridobljeno 11. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/284257755_An_examination_of_college-bound_high_school_students'_labor_market_behavior_Why_some_students_work_and_why_some_do_not

Hawkins, C., Smith, M. L., Hawkins, R., & Grant, D. (2005). The relationships between hours employed, perceived work interference and grades as reported by undergraduate social work students. *Journal of Social Work Education,* 41(1), 13-27. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/250396141_The_relationships_among_hours_employed_perceived_work_interference_and_grades_as_reported_by_undergraduate_social_work_students

Hodge, L., Oke, N., McIntyre, H., & Turner, S. (2020). Lenghty unpaid placements in social work: exploring the impacts on student wellbeing. *Social Work Education,* 1-16. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1080/02615479.2020.1736542

Johnstone, E., Brough, M., Crane, P., Marston, G., & Correa-Velez, I. (2016). Field Placement and the Impact of Financial Stress on Social Work and Human Service Students. *Australian Social Work*, 69(4), 481-494. Pridobljeno 7. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/303847867_Field_Placement_and_the_Impact_of_Financial_Stress_on_Social_Work_and_Human_Service_Students

Kendal, K. A. (2000). *Social work education: Its origins in Europe*. Alexandria, VA: Council on Social Work Education.

Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije (1994). Ur. l. RS, 15/1994

Maher, J., Mitchell, J., & Brown, K. (2009). Student/worker/carer: The intersecting priorities of Arts students. *Australian University Review*, 51, 19-26.

Maidment, J. (2003). Problems experienced by students on field placement: using research findings to inform curriculum design and content. *Australian Social Work*, 56(1), 50-60. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1046/j.0312-407X.2003.00049.x

McInnis, C., & Hartley, R. (2002). Managing study and work: The impact of full-time study and paid work on the undergraduate experience in Australian universities. *Department of Education, Science and Training*. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/265619778_Managing_Study_and_Work_The_impact_of_full-time_study_and_paid_work_on_the_undergraduate_experience_in_Australian_universities

Mesec, B., Rape Žiberna, T., & Rihter, L. (ur.) (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: NAČRTOVANJE RAZISKAVE*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, M. (2015). Praktični študij na Fakulteti za Socialno delo. *Socialno delo*, 54 (3-4), 239-248.

Mesec, B. & Jurček, A. (2020). Zgodovina in razvoj kompetenc v izobraževanju za socialno delo v Sloveniji. *Socialno delo*, 59(4), 255-273. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://www.revija-socialnodelo.si/mma/3_mesec_jurcek.pdf/2020092413173072/

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2023). *Začasno in občasno delo dijakov in študentov*. Pridobljeno 12. 5. 2023 s https://www.gov.si/teme/zacasno-in-obcasno-delo-dijakov-in-studentov/

Papadaki, V., Katsouli, M., Tournikis, A., & Papadaki, E. (2011). 'How do you feel about studying social work?' – social work students in Greece: Demands, support, feelings about their studies and attitudes towards themselves. *Social Work Education*, 31, 819-834. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1080/02615479.2011.607810

Pelech, W. J., Barlow, C., Badry, D. E., & Elliot, G. (2009). Challenging traditions: The field education experiences of students in workplace practica. *Social Work Education*, 28(7), 737-749. Pridobljeno 9. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1080/02615470802492031

Reddy, P., & Moores, E. (2012). Placement year academic benefit revisied: Effects of demographics, prior achievement and degree programme. *Teaching in Higher Education*, 17(2), 153-165. Pridobljeno 9. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1080/13562517.2011.611873

Ryan, M., Barns, A., & McAuliffe, D. (2011). Part-time Employment and Effects on Australian Social Work Students: A Report on a National Study. *Australian Social Work*, 64(3), 313-329. Pridobljeno 8. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1080/0312407X.2010.538420

Sindikat Mladi plus. (2022). *Posvetovanje z mladimi o kakovostnih praksah*. Pridobljeno 8. 5. 2023 s https://www.mladiplus.si/wp-content/uploads/2022/07/PRAKSE.pdf

Smith, S., Smith, C., & Caddel, M. (2015). Can pay, should pay? Exploring employer and student perceptions of paid and unpaid placements. *Active Learning in Higher Education*, 16(2), 149-164. Pridobljeno 10. 5. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/277575465_Can_pay_should_pay_Exploring_employer_and_student_perceptions_of_paid_and_unpaid_placements

Ule, M., Tivadar, B., & Živoder, A. (2011). Na mladih svet stoji, kje pa stojijo mladi – študentje? *Teorija in praksa,* 48(1), 7-24. Pridobljeno 7. 2. 2023 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-TSPPRIJZ

Zakon o visokem šolstvu (ZVis) (2012). Ur. l. RS 32/2012

Wray, N., & McCall, L. (2007). Money matters: students' perceptions of the costs associated with placements. *Medical Education*, 41(10), 975-981. Pridobljeno 11. 5. 2023 s https://sci-hub.se/10.1111/j.1365-2923.2007.02840.x

9. Priloge

9.1. Vprašalnik

1. Letnik študija v akademskem letu 2022/23
   a) 3. letnik, 1. stopnja
   b) 4. letnik, 1. stopnja
   c) Dodatno leto po 1. stopnji
   d) 1. letnik, 2. stopnja
   e) Dodatno leto po 2. stopnji

2. Kako je opravljanje študijske prakse povezano z vašo motivacijo za nadaljevanje študija?
   a) Zelo pozitivno
   b) Pozitivno
   c) Niti pozitivno niti negativno
   d) Negativno
   e) Zelo negativno

3. Ali ste v času opravljanja študijske prakse s strani učnih baz dobili povračilo stroškov prevoza, plačano malico ali denarno nagrado? (možnih je več odgovorov)
   a) Da, povračilo stroškov prevoza
   b) Da, plačano malico
   c) Da, denarno nagrado
   d) Ne, nič od naštetega
   e) Drugo: _____

4. Ali menite, da študijska praksa vpliva na vaš finančni položaj?
   a) Da, pozitivno
   b) Da, negativno
   c) Ne
   d) Ne vem

5. Kakšno finančno podporo ste prejemali v času študijske prakse? (možnih več odgovorov)
   a) Nisem prejemal/a nobene finančne podpore
   b) Prejemal/a sem finančno podporo družine ali prijateljev
   c) Prejemal/a sem štipendijo

d) Prejemal/a sem finančno podporo učne baze (denarna nagrada, povračilo stroškov prevoza in stroškov malice)
e) Drugo: _____

6. Koliko ur v povprečju tedensko namenite opravljanju študentskega dela?
   a) 0 – 9 ur
   b) 10 – 19 ur
   c) 20 – 29 ur
   d) 30 – 39 ur
   e) 40 – 49 ur
   f) Več kot 50 ur
   g) Ne opravljam študentskega dela

7. Kaj je vaš temeljni razlog za opravljanje študentskega dela? (možnih več odgovorov)
   a) Pokrivanje stroškov osnovnih življenjskih dobrin (stanovanje, hrana, plačevanje računov, stroški prevoza)
   b) Pokrivanje stroškov oblačil in obutev
   c) Pokrivanje stroškov šolnine ali drugih študijskih materialov
   d) Pokrivanje stroškov hobijev in prostega časa
   e) Pridobivanje delovnih izkušenj
   f) Ne opravljam študentskega dela
   g) Drugo: _____

8. Kakšen menite da je vaš finančni položaj v času študija?
   a) Zelo dober
   b) Dober
   c) Niti dober niti slab
   d) Slab
   e) Zelo slab

9. Ali menite, da je vaš finančni položaj vplival na kakovost študijske prakse?
   a) Da, moj finančni položaj je pozitivno vplival na kakovost študijske prakse
   b) Da, moj finančni položaj je negativno vplival na kakovost študijske prakse
   c) Ne, moj finančni položaj ni vplival na kakovost študijske prakse

10. Ali ste v času opravljanja strnjene študijske prakse (3. letnik, 4. letnik, podiplomski študij) nadaljevali z opravljanjem študentskega dela?
    a) Da
    b) Ne
    c) Ne opravljam študentskega dela

11. Zakaj ste nadaljevali oziroma prenehali z opravljanjem študentskega dela v času strnjene prakse?
    Odgovor: _____

12. Ali ste med opravljanjem študijske prakse občutili več finančnega stresa? (Finančni stres je občutek napetosti zaradi težav ali negotovosti v zvezi z denarjem)
    a) Da
    b) Ne
    c) Ne vem

13. Kako ste bili ob začetku študijske prakse informirani o delavskih pravicah študentov?
    Odgovor: _____

14. Kdo vas je o tem informiral?
    Odgovor: _____